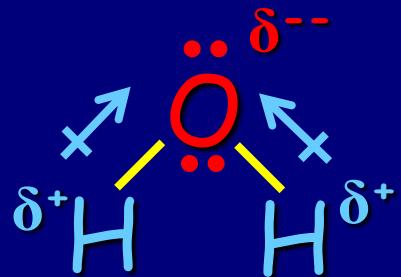
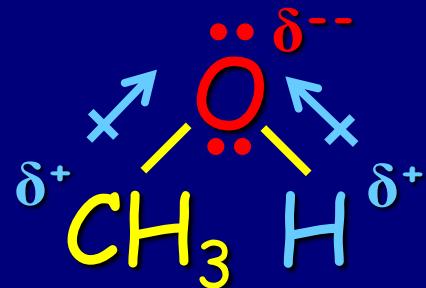

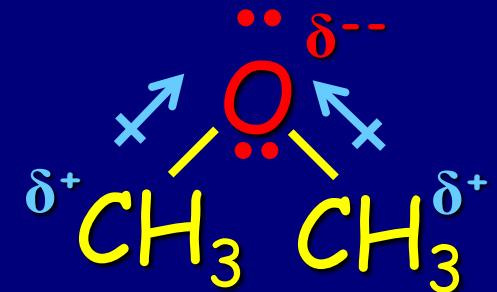
Poglavlje 8: Alkoholi $R-\boxed{OH}$

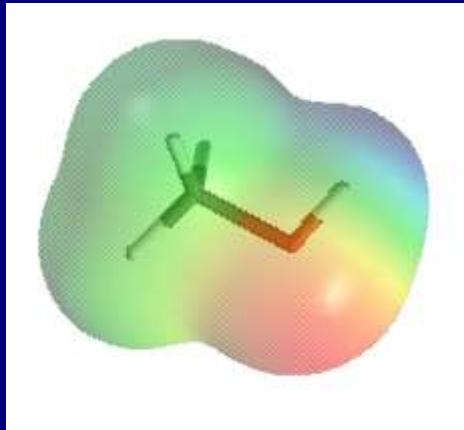
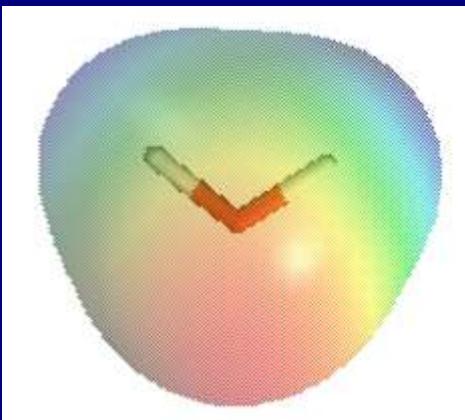
voda

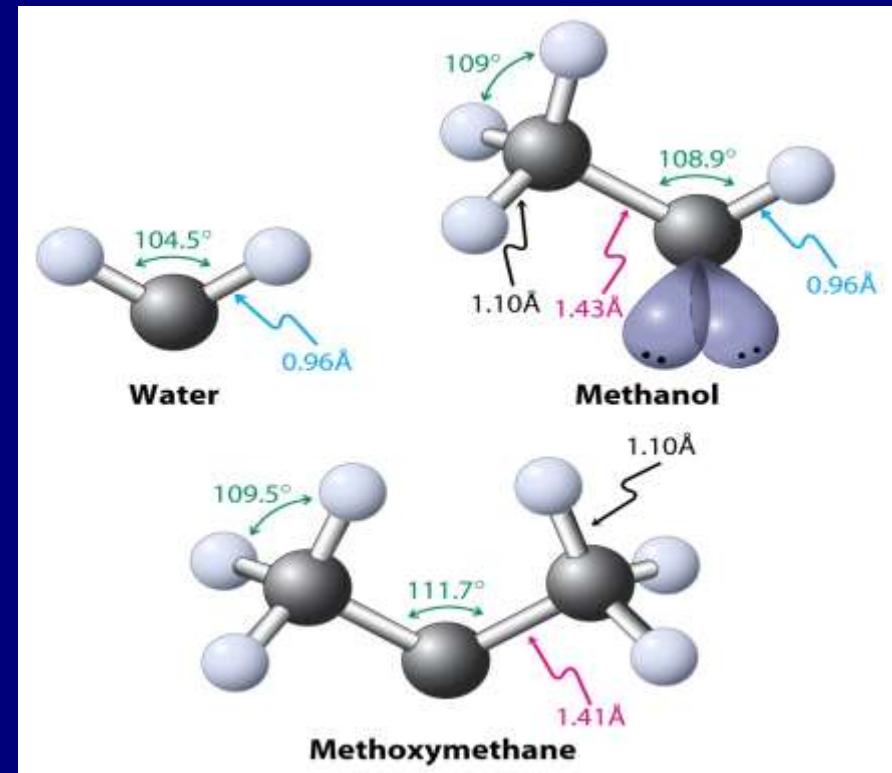
alkohol

etar

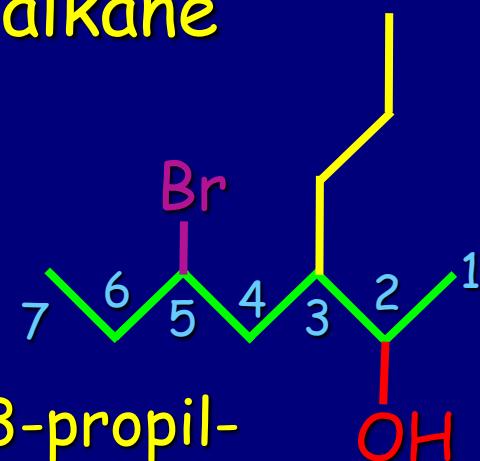

<https://www.youtube.com/watch?v=9YSZZbw31Lc>

Nomenklatura

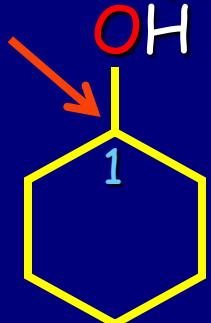
1. Pronaći najduži lanac koji sadrži -OH grupu: alkan → alkanol. Važno: Ovo ne mora biti i najduži lanac u molekulu!
2. Numerisanje tako da ugljenik na kome se nalazi OH grupa (HO-C) bude označen najmanjim brojem
3. Ostala pravila su ista kao i za alkane

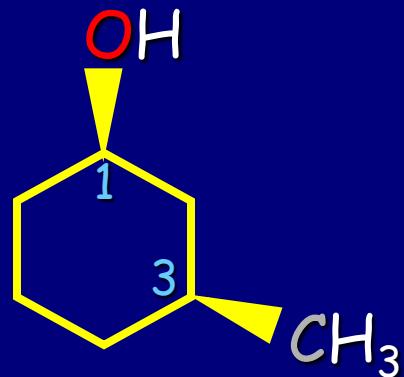
(najduži niz je C8)

Ciklični alkoholi su cikloalkanoli:

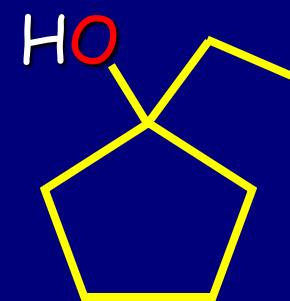
Definiše se kao C1,
nema numeracije u nazivu!!!

Cikloheksanol

Cis-3-metil-
cikloheksanol

1-Etilciklo-
pentanol

-OH kao supstituent je hidroksi

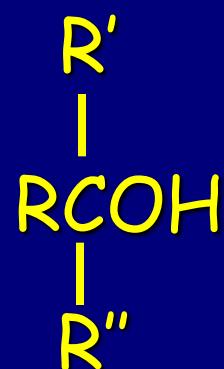
-OR je alkoksi: Etri R-O-R', alkoksialkani

Primarni

Sekundarni

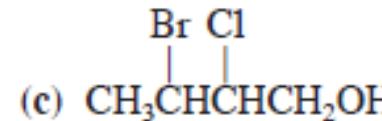
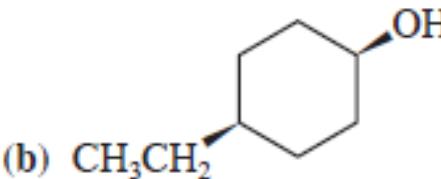
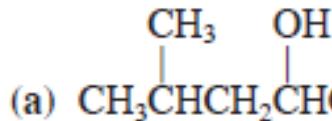
Tercijarni alkoholi

Vežba 8-1

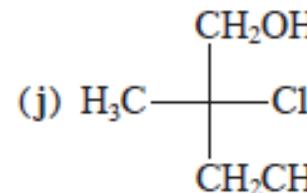
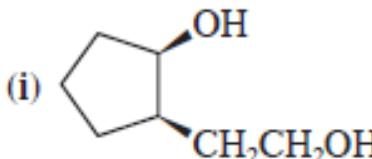
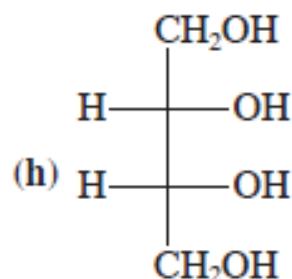
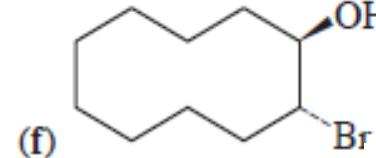
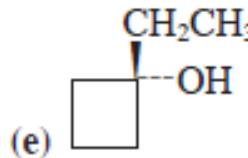
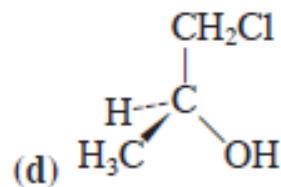
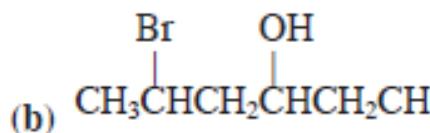
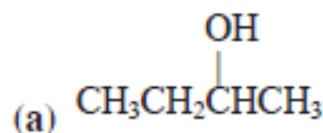
Nacrtajte strukture datih alkohola. (a) (S)-3-Metil-3-heksanol; (b) *trans*-2-bromciklopentanol; (c) 2,2-dimetil-1-propanol (neopentil-alkohol).

Vežba 8-2

Imenujte sledeća jedinjenja.

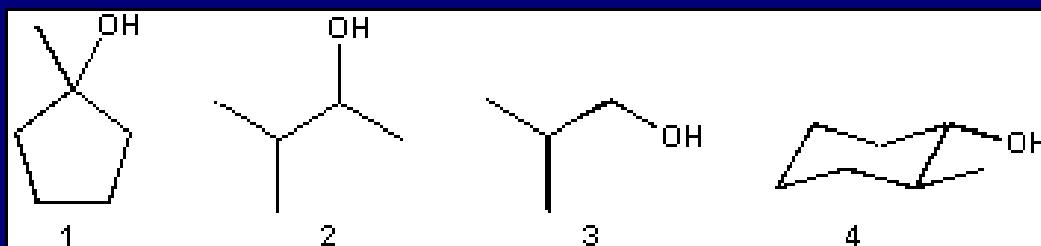

21. Imenujte navedene molekule prema IUPAC-ovom sistemu nomenklature. Naznačite u svakom posebnom slučaju stereochemiju (ukoliko postoji), i da li je molekul primarni, sekundarni ili tercijarni alkohol.

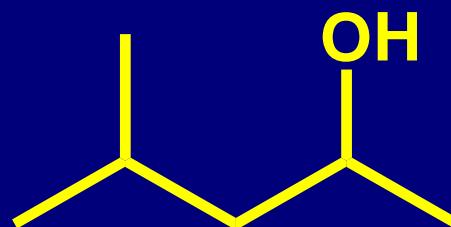
22. Nacitajte strukturne formule datih alkohola. (a) 2-(Trimetilsilikil)etanol; (b) 1-metilciklopropanol; (c) 3-(1-metiletil)-2-heksanol; (d) (*R*)-2-pentanol; (e) 3,3-dibromcikloheksanol.

Koje od sledećih jedinjenja je sekundarni alkohol?

Koji je naziv ispravan za sledeće jedinjenje:

- A. 2-metil-4-pentanol
- B. 1,3-dimetil-1-butanol
- C. 4-hidroksi-2-metilpentan
- D. 4-metil-2-pentanol
- E. 2-hidroksi-4-metilpentan

Struktura

O se može zamisliti kao sp^3 -hibridizovan, "tetraedarski", to jest molekul alkohola je savijen - nije linearan

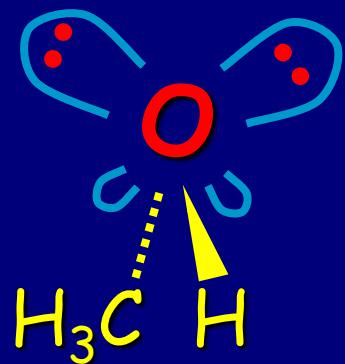

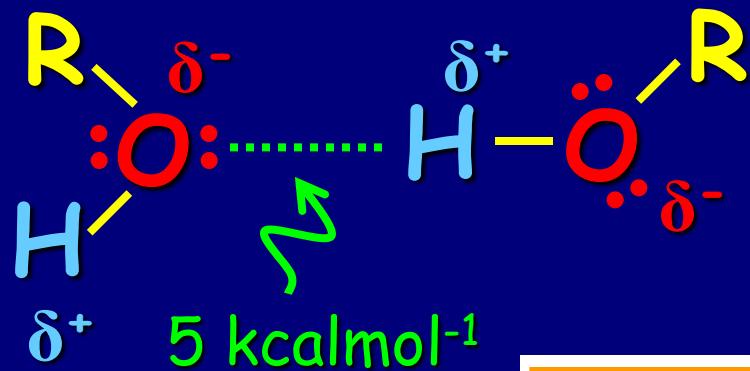
TABELA 8-1

Fizičke osobine alkohola i odabranih halogenalkana i alkana

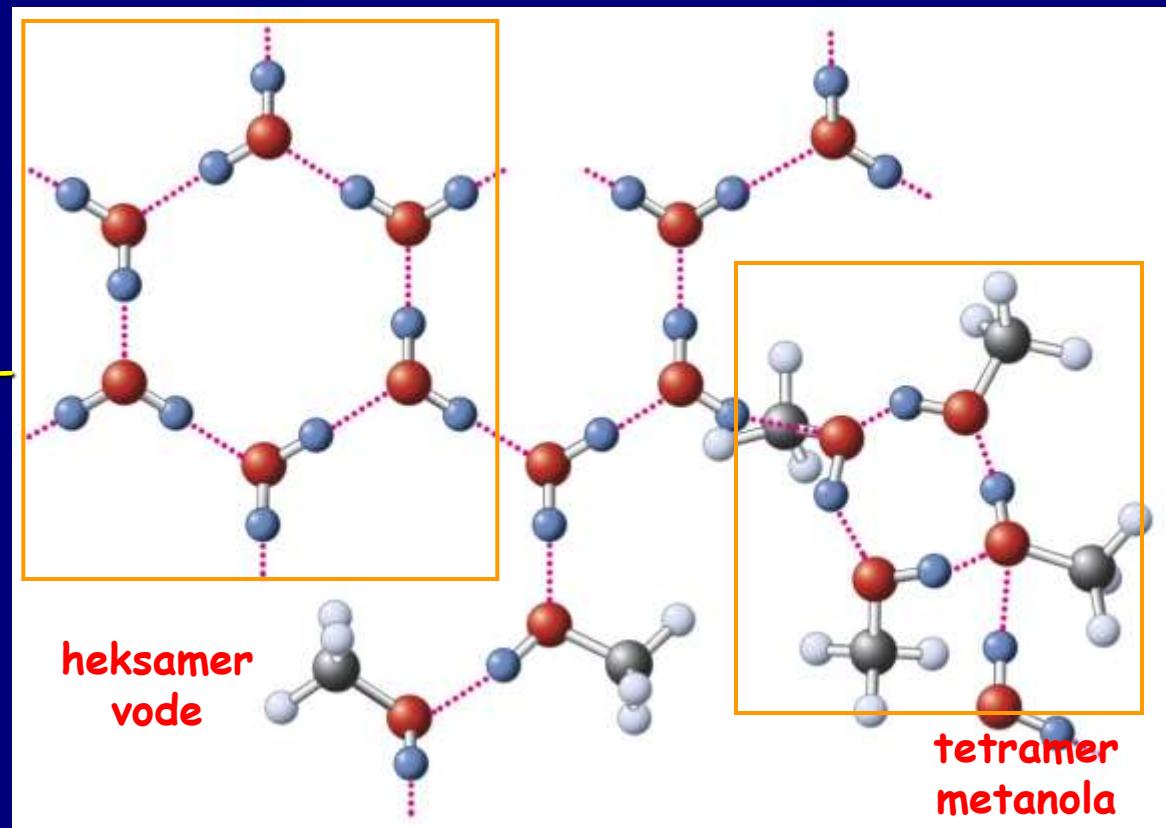
Jedinjenje	Ime prema IUPAC-u	Uobičajeno ime	Tačka topljenja (°C)	Tačka ključanja (°C)	Rastvorljivost u H ₂ O na 23°C
CH ₃ OH	metanol	metil-alkohol	-97,8	65,0	neograničeno
CH ₃ Cl	hlormetan	metil-hlorid	-97,7	-24,2	0,74-g/100-mL
CH ₄	metan		-182,5	-161,7	3,5-mL (gas)/100-mL
CH ₃ CH ₂ OH	etanol	etil-alkohol	-114,7	78,5	neograničeno
CH ₃ CH ₂ Cl	hloretan	etil-hlorid	-136,4	12,3	0,447-g/100-mL
CH ₃ CH ₃	etan		-183,3	-88,6	4,7-mL (gas)/100-mL
CH ₃ CH ₂ CH ₂ OH	1-propanol	propil-alkohol	-126,5	97,4	neograničeno
CH ₃ CH ₂ CH ₃	propan		-187,7	-42,1	6,5-mL (gas)/100-mL
CH ₃ CH ₂ CH ₂ CH ₂ OH	1-butanol	butil-alkohol	-89,5	117,3	8,0-g/100-mL
CH ₃ (CH ₂) ₄ OH	1-pentanol	pentil-alkohol	-79	138	2,2-g/100-mL

Najupečatljivije: Relativno visoke tačke topljenja i tačke ključanja; veoma dobra rastvorljivost u vodi. Zašto?

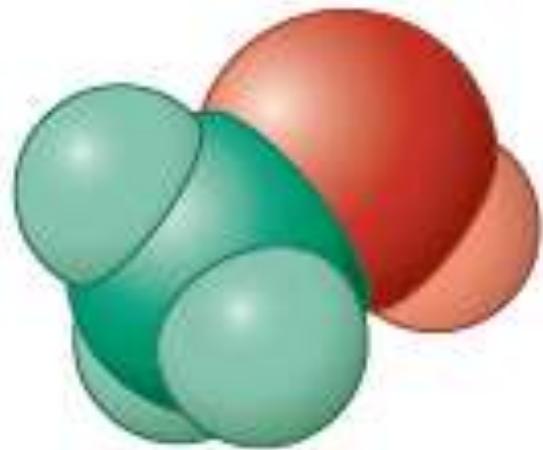
Vodonične veze

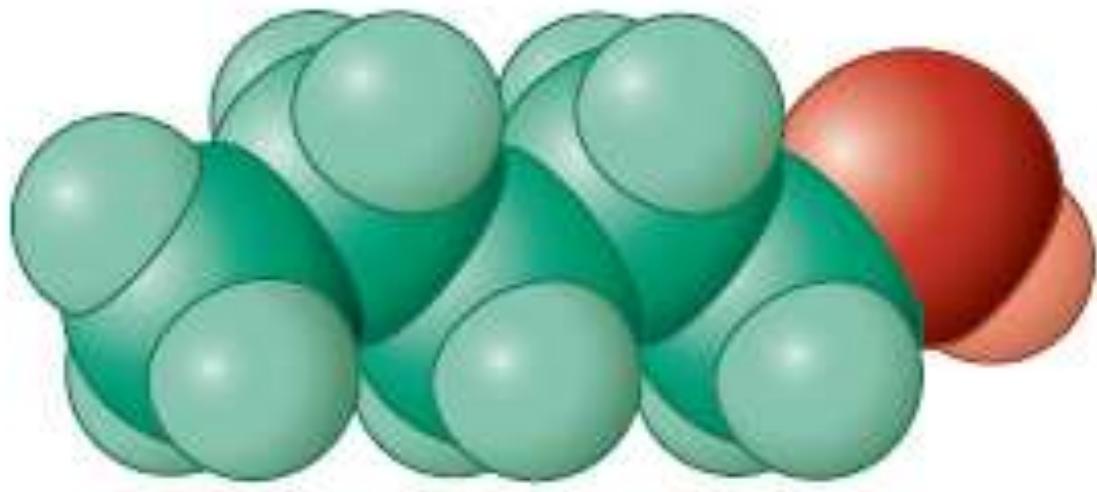
Sposobnost vodoničnog vezivanja vode i alkohola-alkoholi se dobro rastvaraju u vodi.

Hidrofobno-Hidrofilno

metanol

1-pentanol

Rastvorljivost u vodi:
sa povećanjem hidrofobnog alkil-dela opada
rastvorljivost alkohola u vodi.

Kiselost

H_2O 15.7

CH_3OH 15.5

CH_3CH_2OH 15.9

$(CH_3)_2CHOH$ 17.1 } **sterna zaklonjenost**

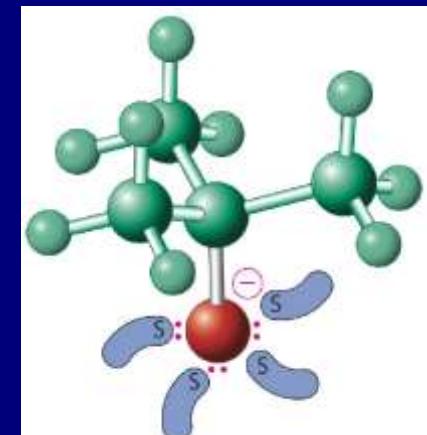
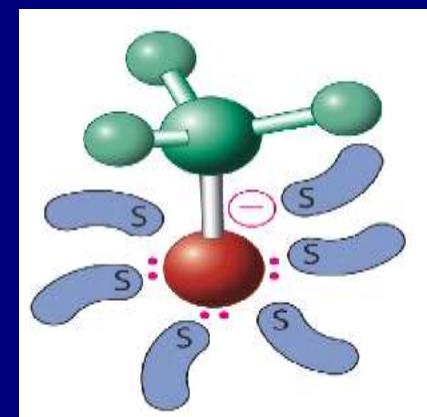
$(CH_3)_3COH$ 18 }

$ClCH_2CH_2OH$ 14.3 } **Induktivni efekat**

CF_3CH_2OH 12.4 }

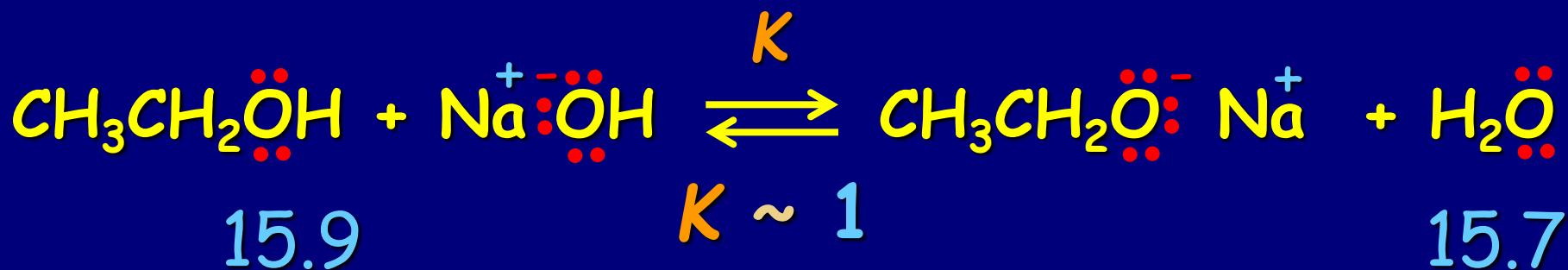
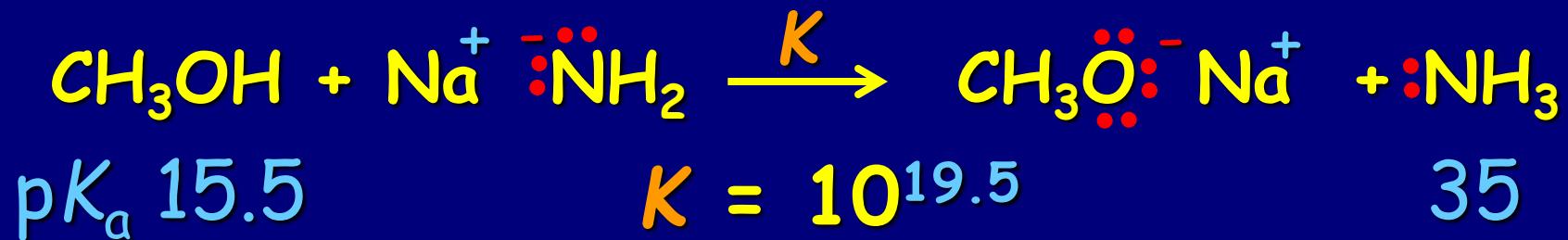
$CF_3CH_2CH_2OH$ 15.4 **opada sa rastojanjem.**

Manji metoksidni jon je bolje solvatisan nego veći tercijarni butoksidni jon

Alkoksidi RÖ

Dobijanje:

Kada je $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{OH}$ rastvarač,
ravnoteža je pomerena udesno

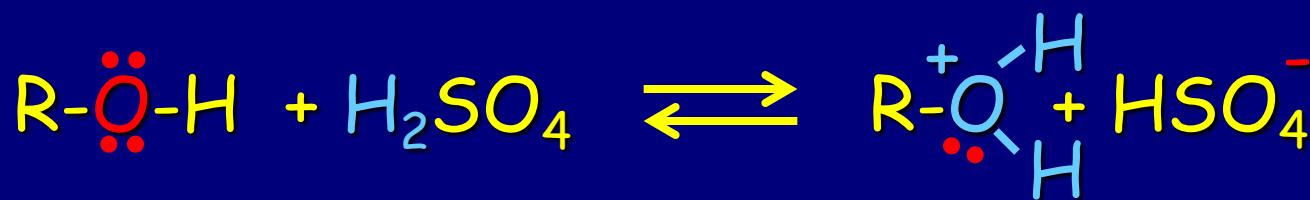
Alkoholi su i baze:

Slobodan e-par se može protonovati. Molekuli koji su i kiseli i bazni, zovu se amfoterni

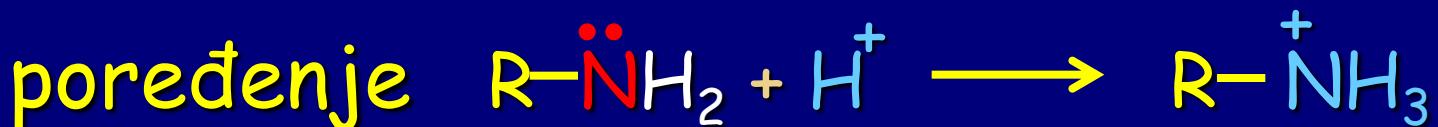
TABELA 8-3

pK_a vrednosti četiri protonovana alkohola

Jedinjenje	pK _a
CH ₃ OH ₂ ⁺	-2,2
CH ₃ CH ₂ OH ₂ ⁺	-2,4
(CH ₃) ₂ CHOH ₂ ⁺	-3,2
(CH ₃) ₃ C OH ₂ ⁺	-3,8

Oksonijum jon pK_a ~ -3

Amonijum jon pK_a ~10

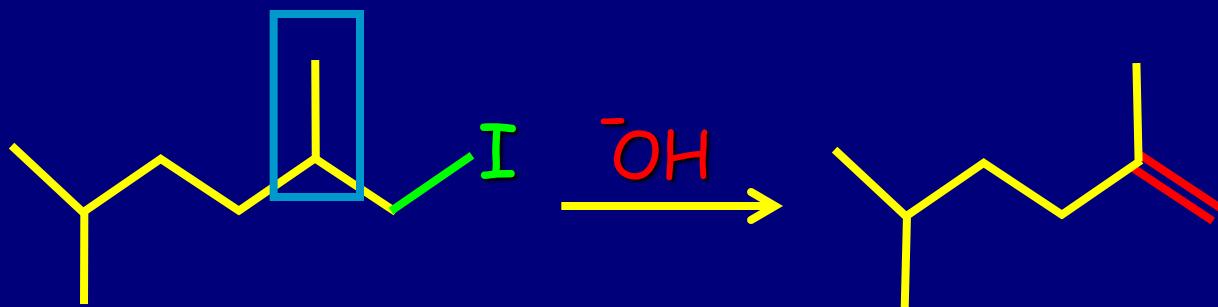
Sinteze alkohola R-OH

1. $R-X \longrightarrow R-OH$ Nukleofilnom supstitucijom

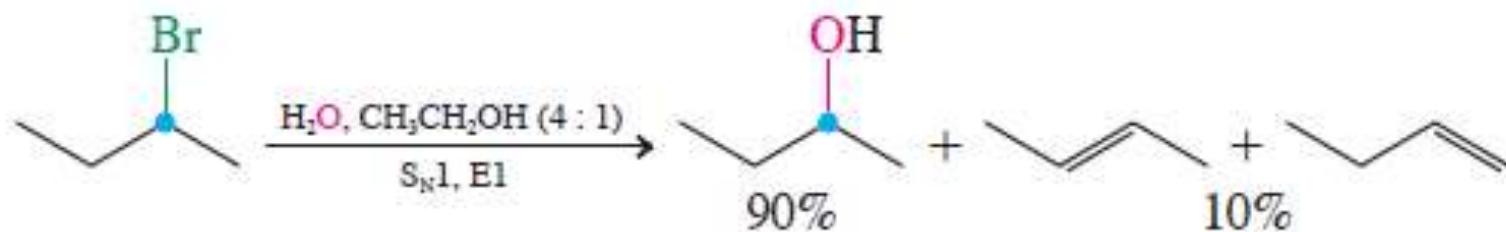
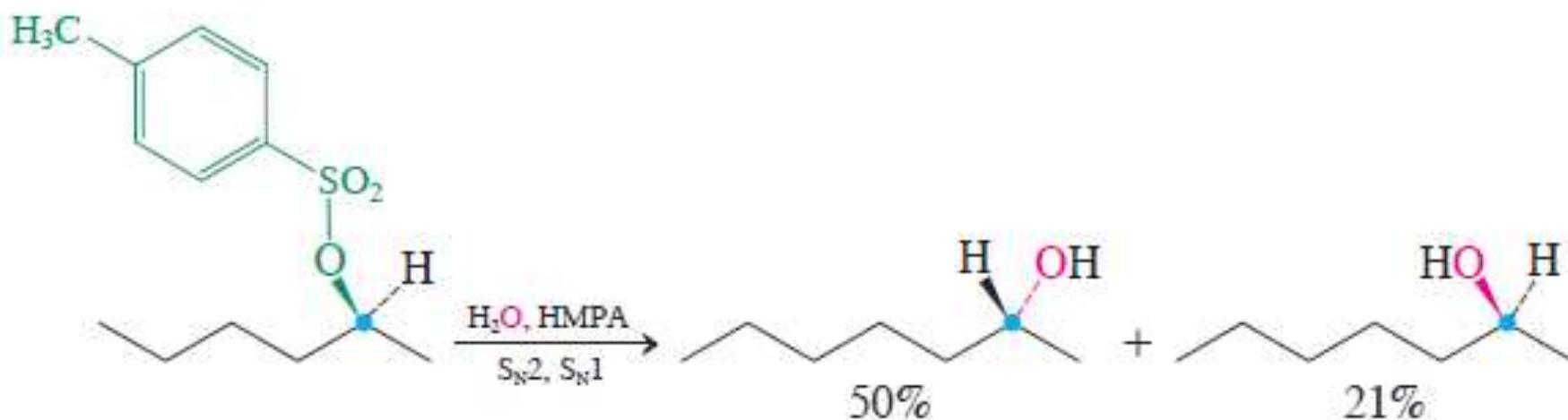
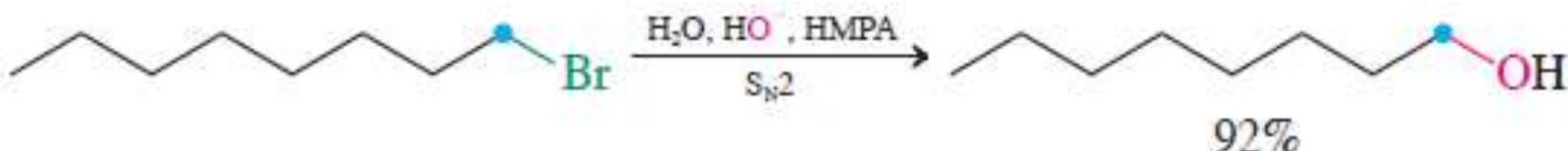
S_N2 : $R_{\text{prim}}-X$

Problem: β -račvanje \rightarrow E2 ($\text{-OH} = \text{baza}$)

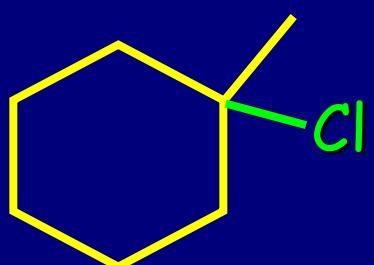
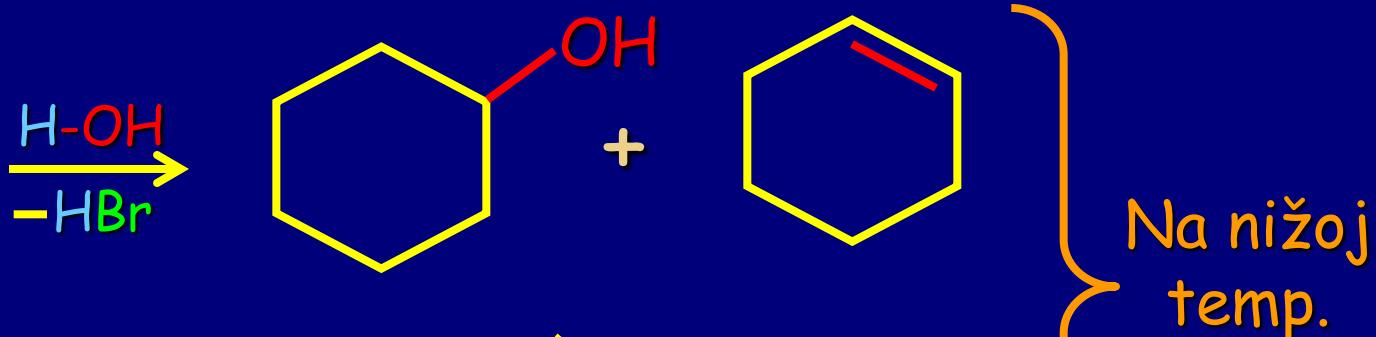
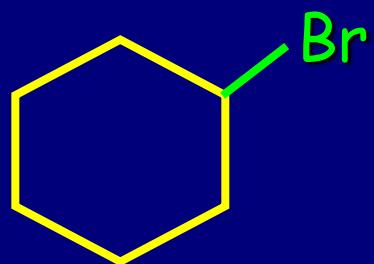

Dobijanje alkohola nukleofilnom supstitucijom

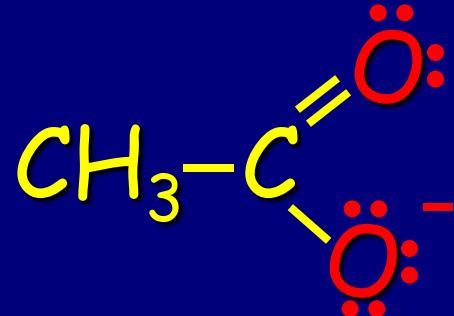
S_N1 : $R_{sec}-X, R_{tert}-X$

Problem: E1

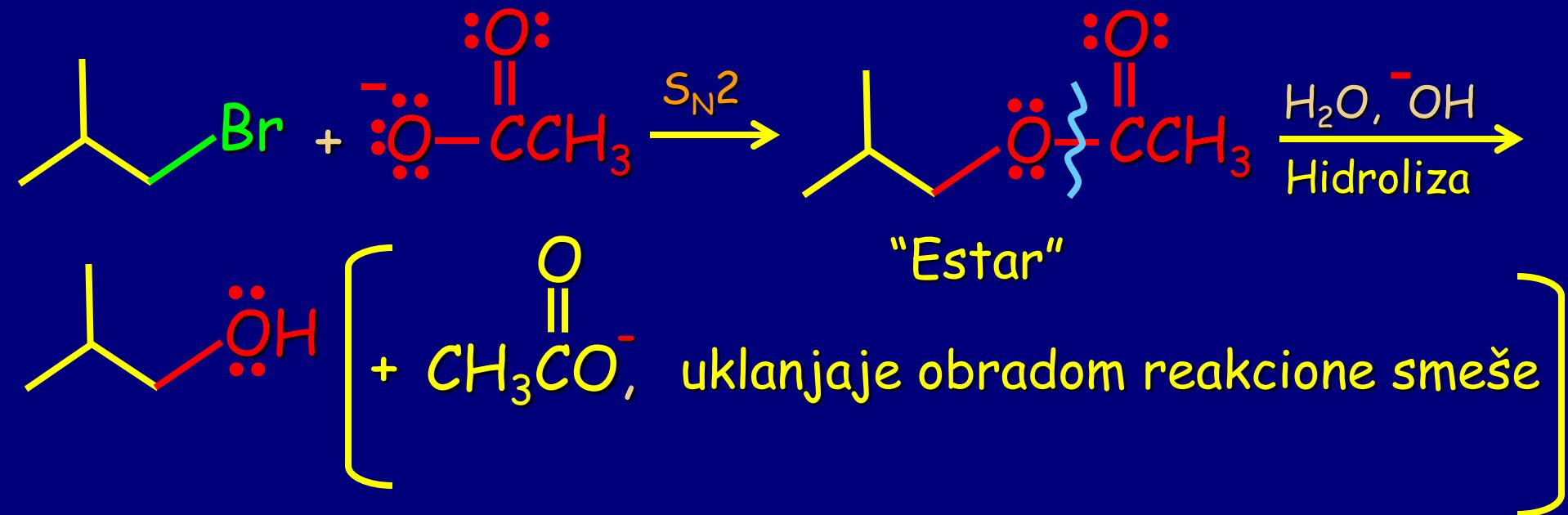

Na nižoj
temp.

Rešenje za problem sa E2: Upotreba kiseoničnih nukleofila koji su manje bazni od vode, "maskirani" OH-ekvivalent

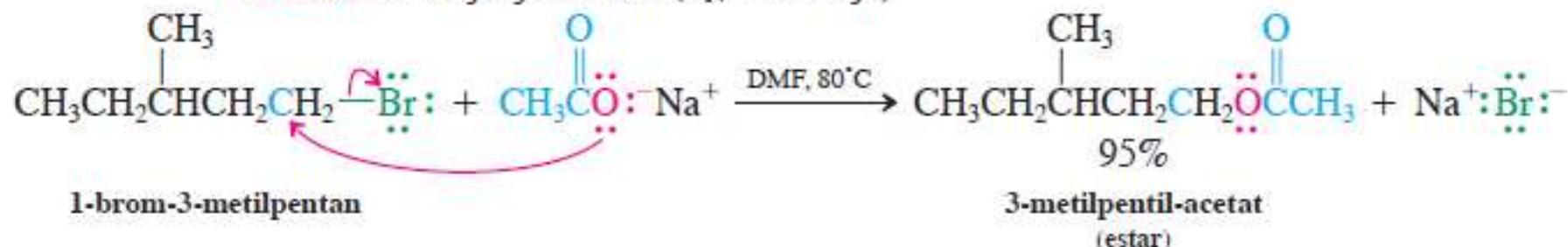

Acetat (za račvaste R_{prim}, ili R_{sec})

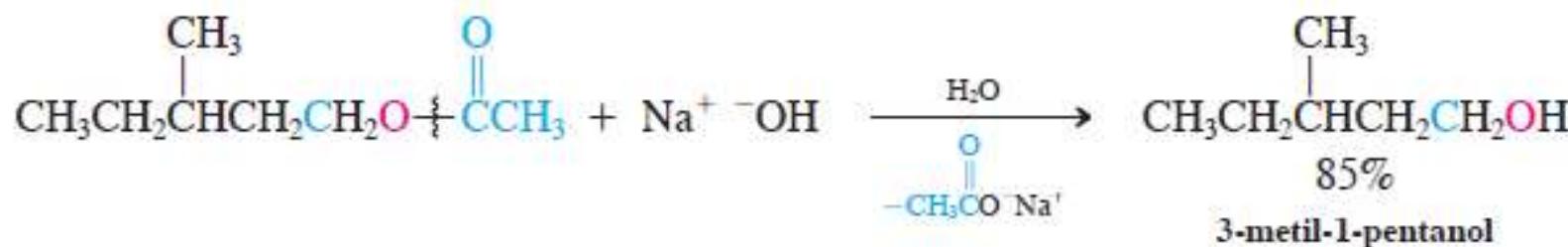

Alkoholi iz halogenalkana supstitucijom acetatom i hidrolizom

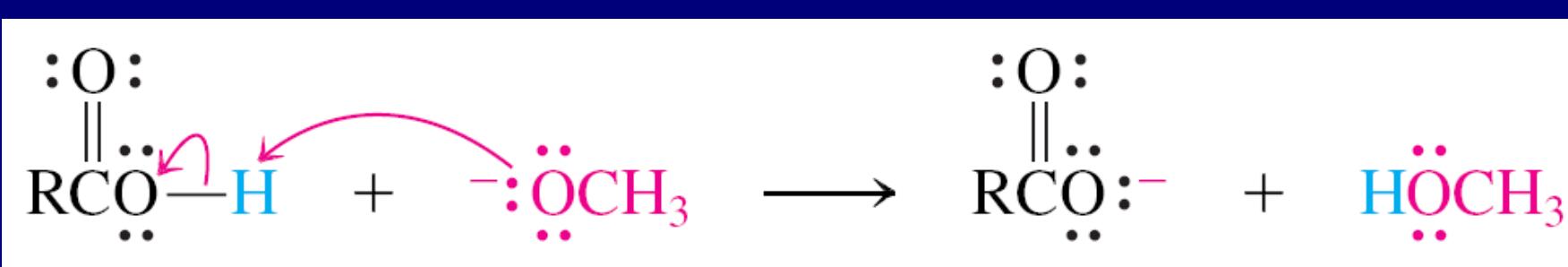
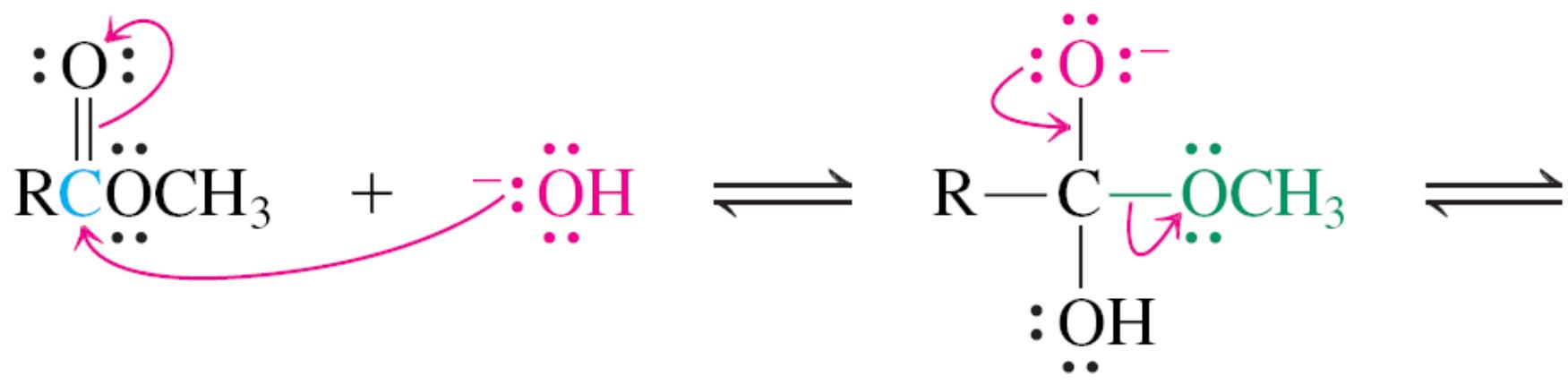
FAZA 1. Dobijanje acetata (S_N2 -reakcija)

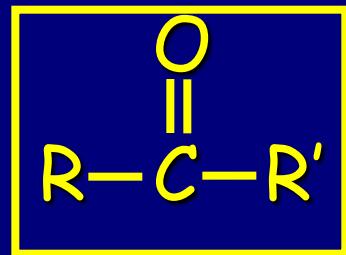
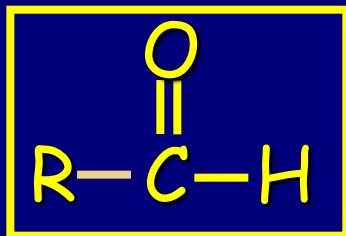
FAZA 2. Prevodenje u alkohol (hidroliza estra)

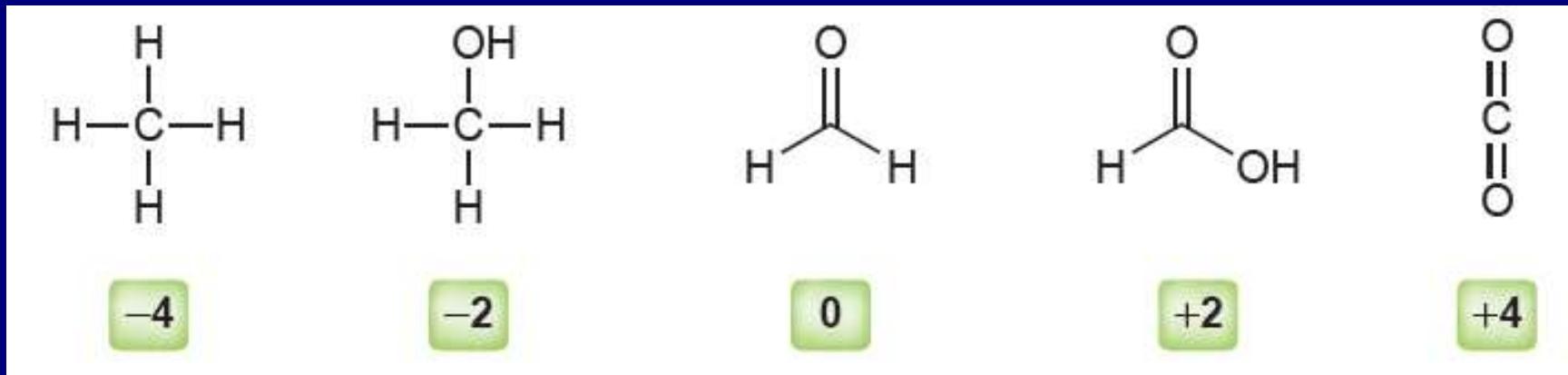
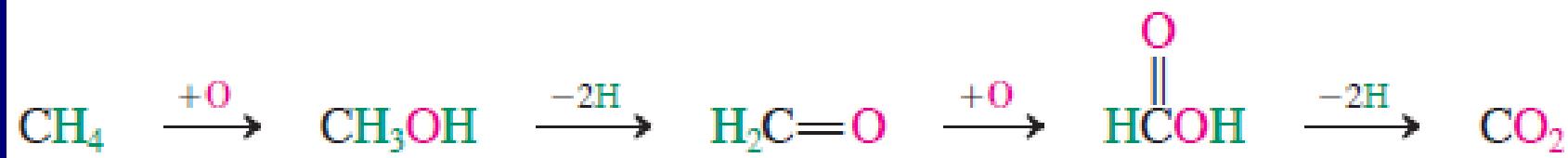
Hidroliza estara

2. Redukcija aldehida i ketona

Redoks odnosi:

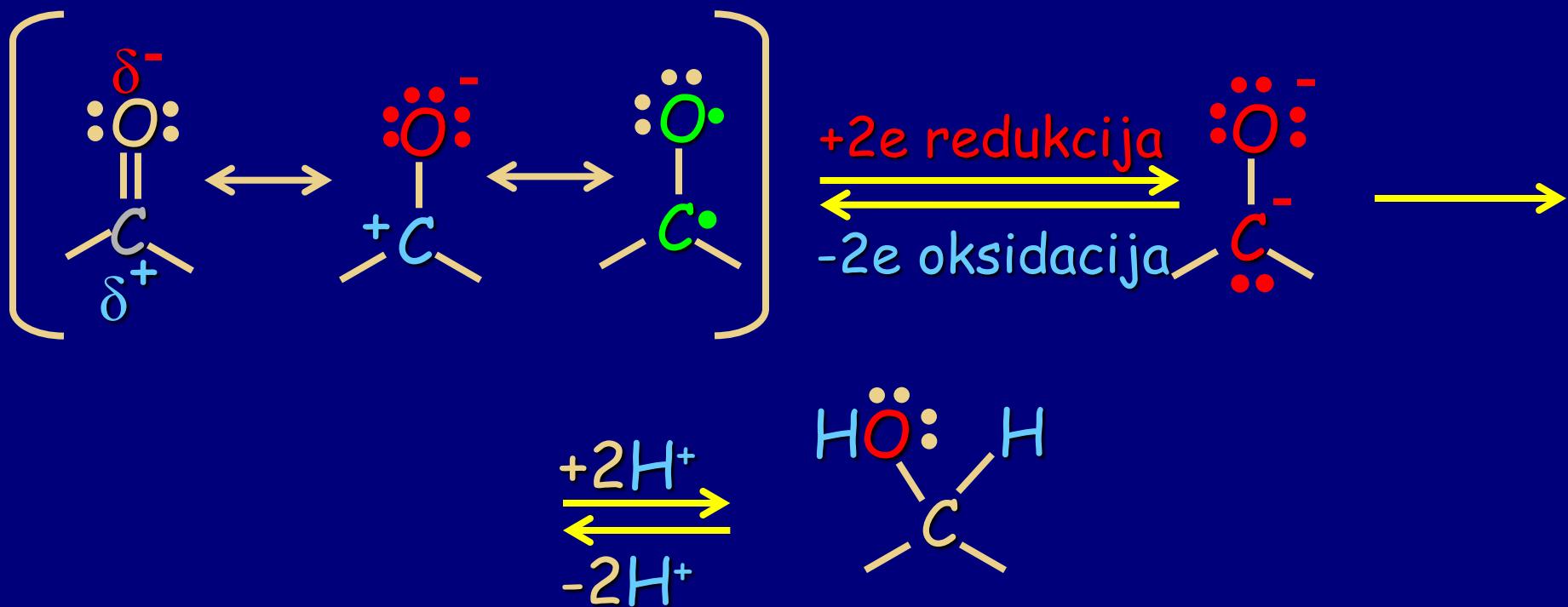

Oksidacija:

- otpuštanje elektrona
- proces kojim se molekulu dodaju elektronegativni atomi, kao što su halogeni ili kiseonik, ili iz koga se uklanja vodonik

Redukcija:

- primanje elektrona
- uklanjanje kiseonika ili dodavanje vodonika

Ketoni

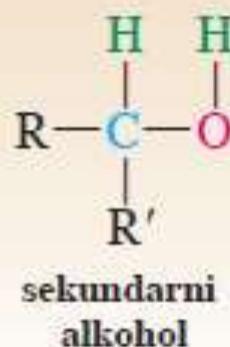
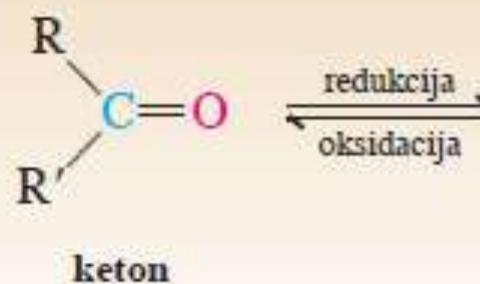
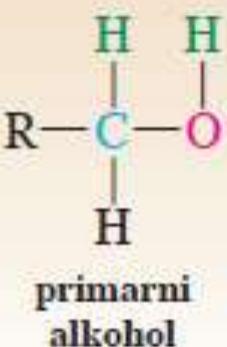
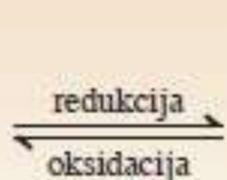
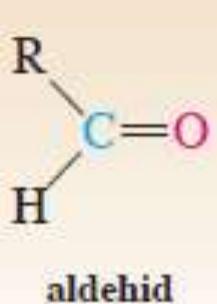

Aldehidi

Reagensi?

Redoks odnos alkohola i karbonilnih jedinjenja

Ketoni

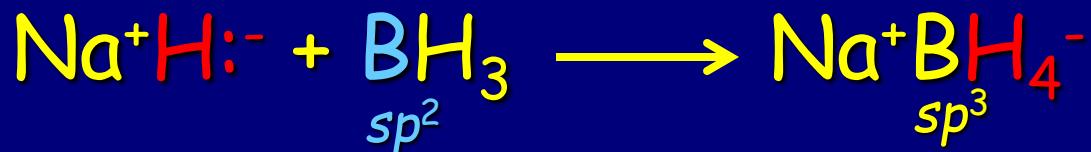
Aldehidi

Reagensi?

Redukcija

- Hidrogenizacija: H_2 (obično pod pritiskom) i katalizatori (Pd, Pt)
- Primena hidridnih reagenasa H^- kompleksi: natrijum-borhidrid i litijum-aluminijumhidrid. U odnosu na LiH i NaH kompleksni hidridi su manje bazni i rastvorljivi u organskim rastvaračima

Hidridni kompleksi su bazni i podležu hidrolizi.
Velika razlika u reaktivnosti

NaBH₄ je manje reaktivan ali je selektivniji reagens:

sporo, kao rastvarač se može koristiti CH₃OH

Ali:

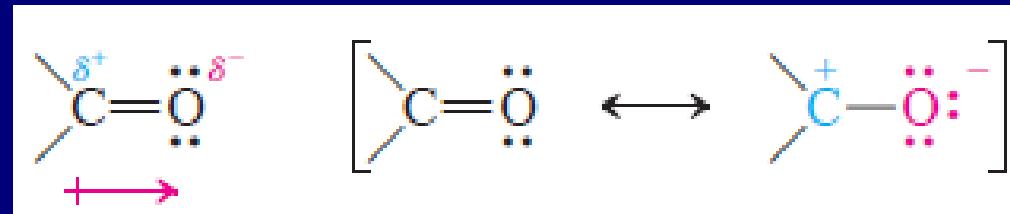

Reaguje burno sa protičnim rastvaračim, za redukcije sa ovim reagensom koriste se aprotični rastvarači (etri)

LiAlH₄ (ali ne i NaBH₄) može redukovati i halogenide:

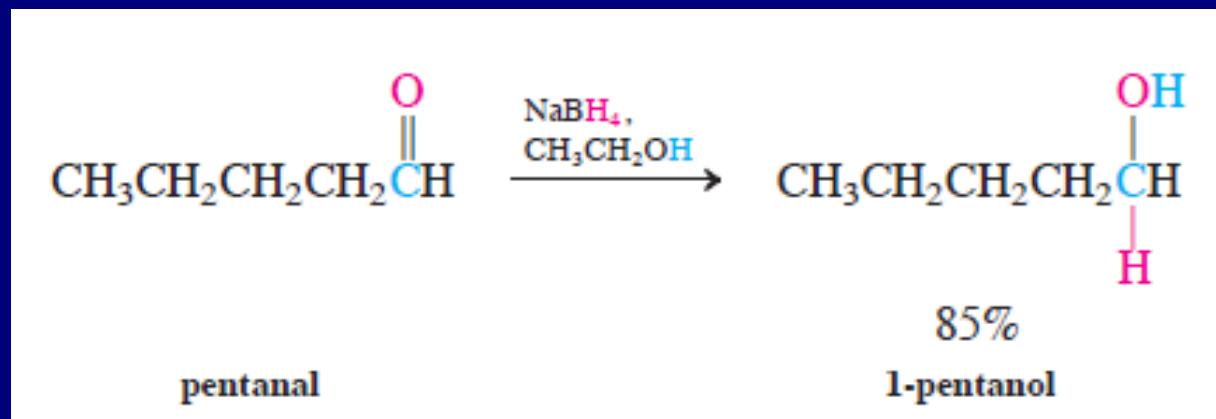
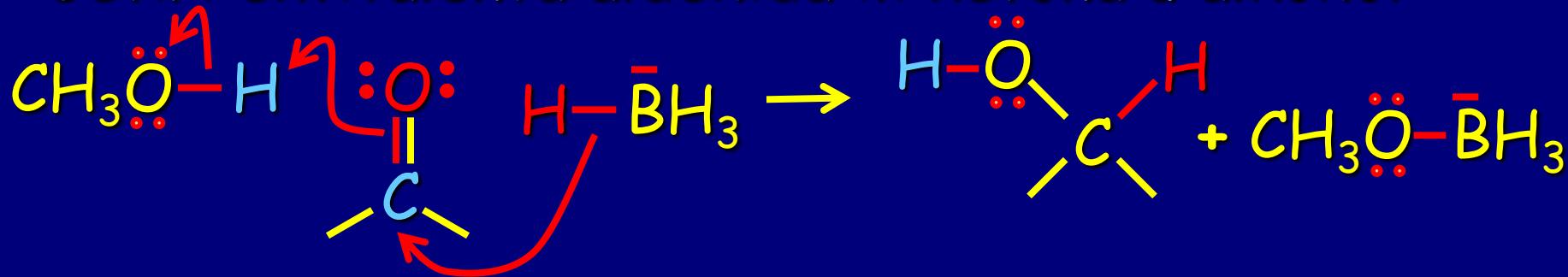
Mehanizam

NaBH_4 : Trimolekulska, usklađeni

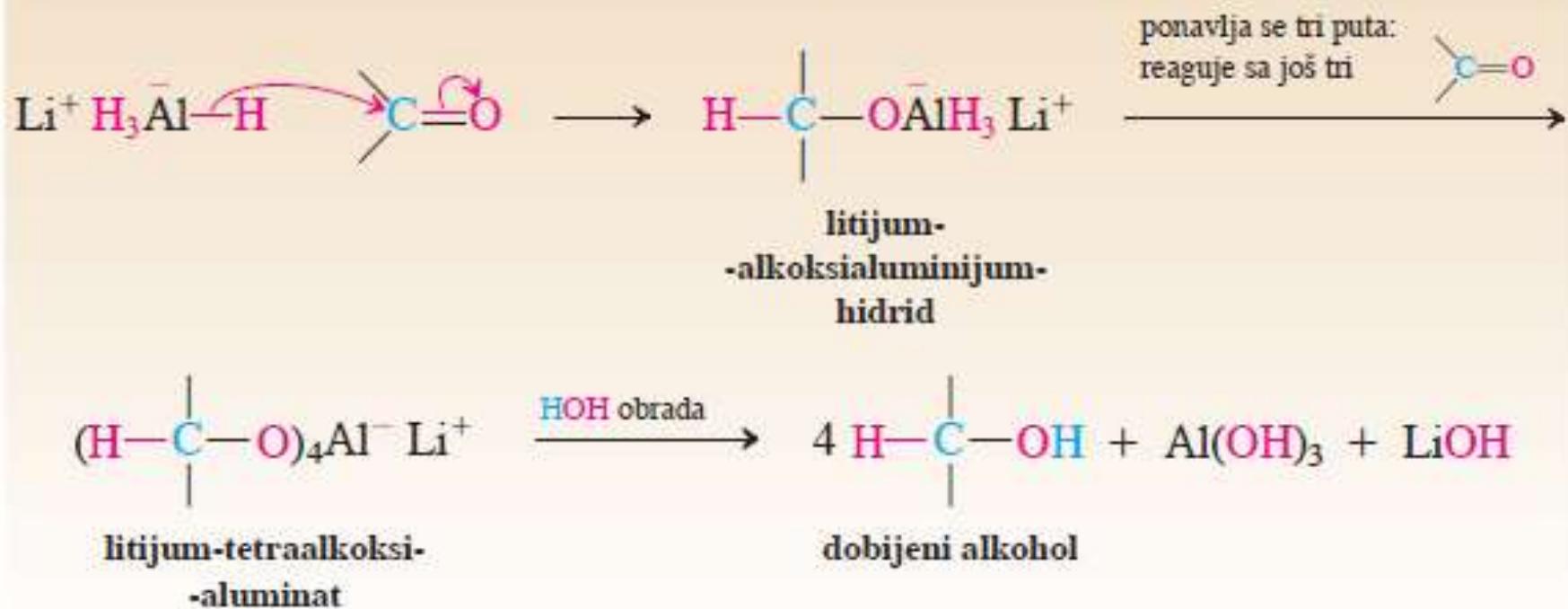
Istovremena adicija H^- i H^+

Jedan ekvivalent borhidrida može redukovati četiri ekvivalenta aldehida ili ketona u alkohol

LiAlH₄: postepeno vezivanje, prvo, H:⁻, potom, H⁺ (obradom reakcione smese)

Mehanizam redukcije pomoću LiAlH₄

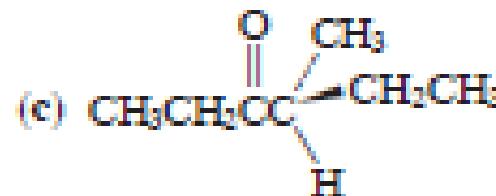

Reakcija litijum-aluminijumhidrida sa protičnim rastvaračima

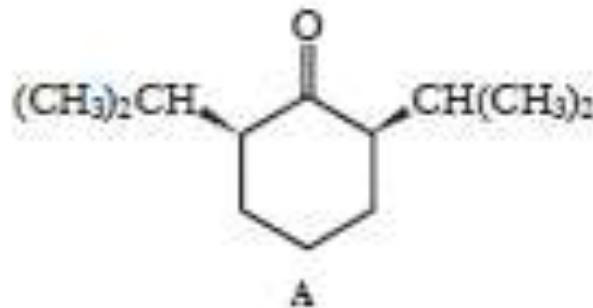
Vežba 8-7

Formulišite očekivane proizvode redukcije datih jedinjenja pomoću NaBH_4 . (Pomoć: setite se moguće stereoisomerije.)

Vežba 8-8

Hidridne redukcije često su stereoselektivne, sa transferom hidrida sa manje zaštićene strane molekula supstrata. Predvidite stereoхемијски ishod dejstva NaBH_4 na jedinjenje A.

Vežba 8-9

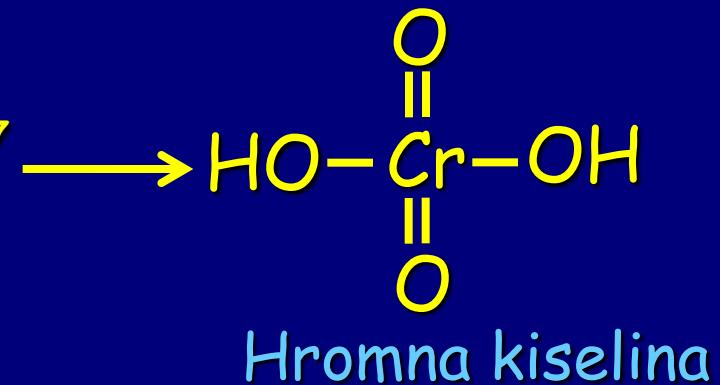
Formulišite redukcije kojima se dobijaju navedeni alkoholi. (a) 1-Dekanol; (b) 4-metil-2-pentanol; (c) ciklopentilmetanol; (d) 1,4-cikloheksandiol.

Oksidacija

Obično se koriste $\text{Na}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$
ili CrO_3 u H_2O , H_2SO_4

Dobar za $\text{R}_{\text{sec}}\text{-OH}$

Primer:

Najbolje za oksidaciju sekundarnih alkohola do ketona.
Pod ovim uslovima primarni alkoholi se oksiduju do kiselina

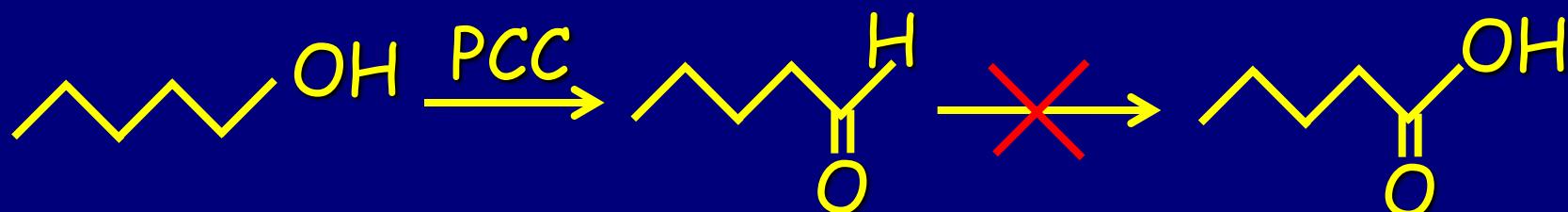
$R_{\text{prim}}-\text{OH}$:

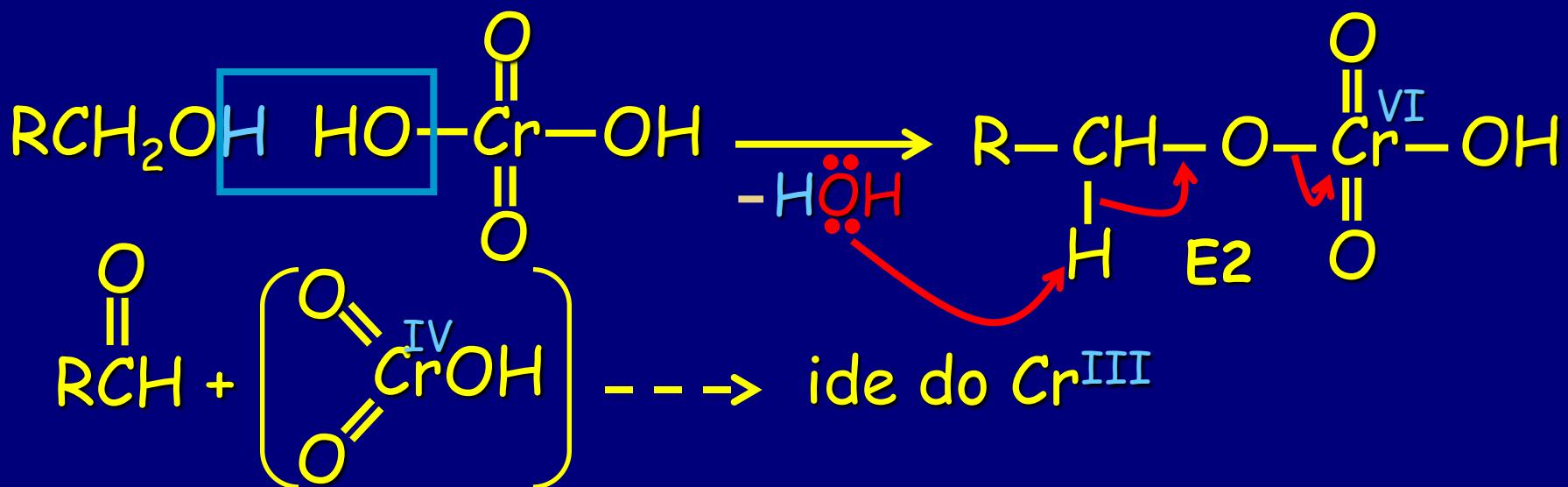
Piridinijum hlorhromat: "PCC"

Piridin

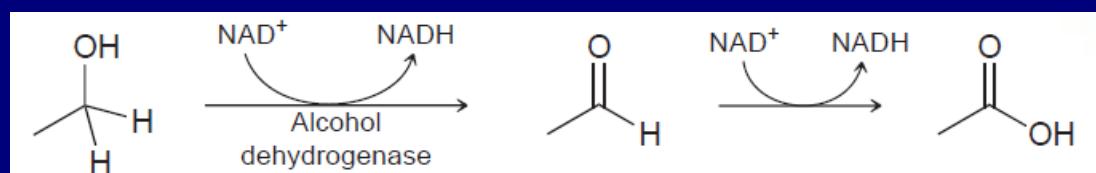
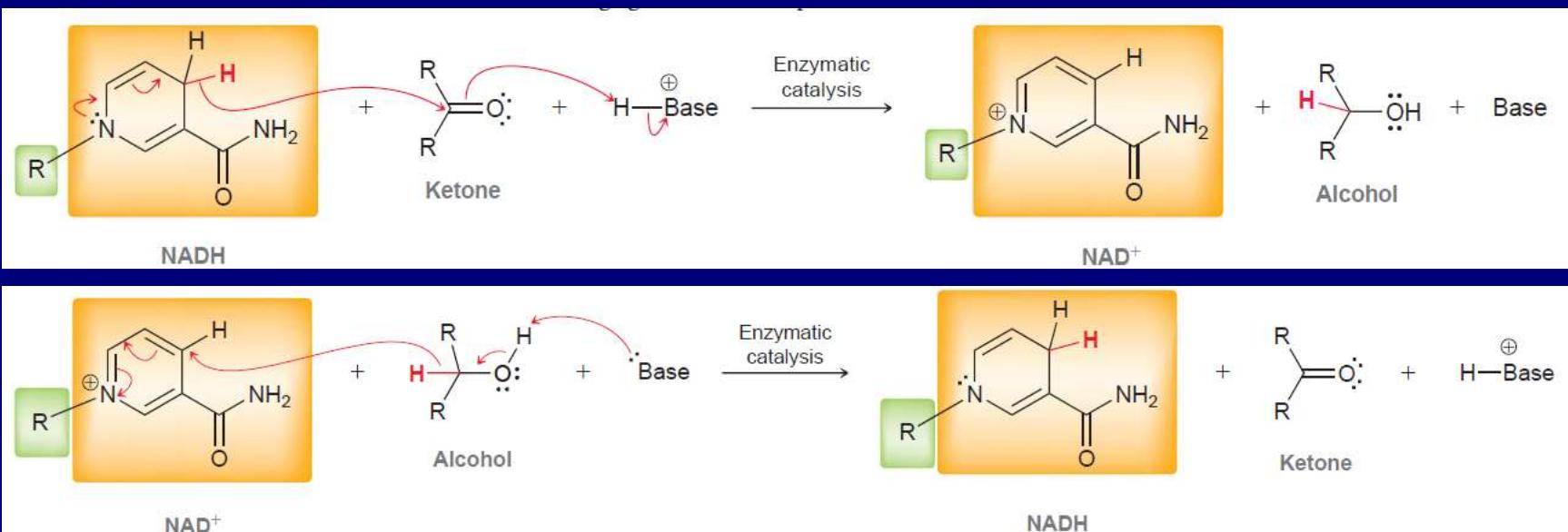
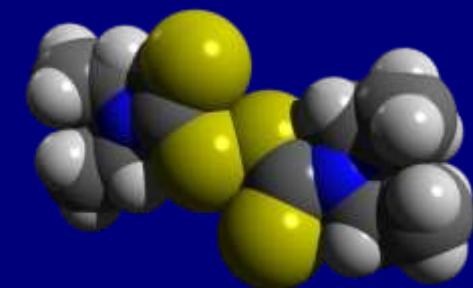
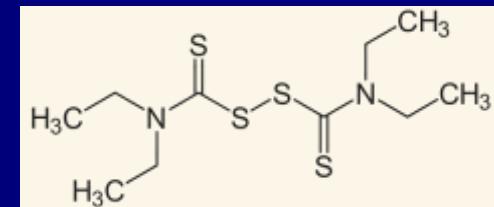
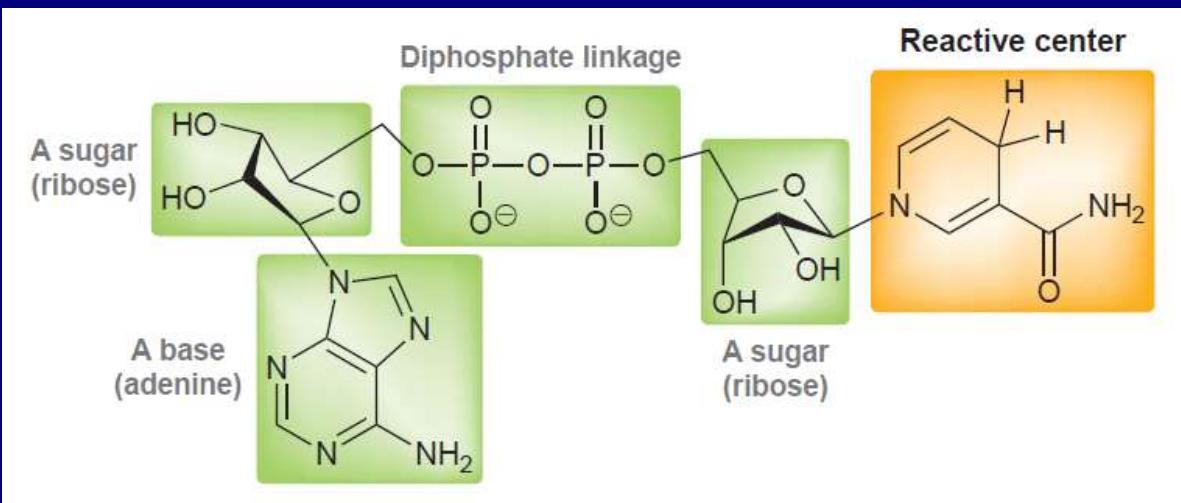
Selektivna oksidacija primarnih alkohola do RCHO

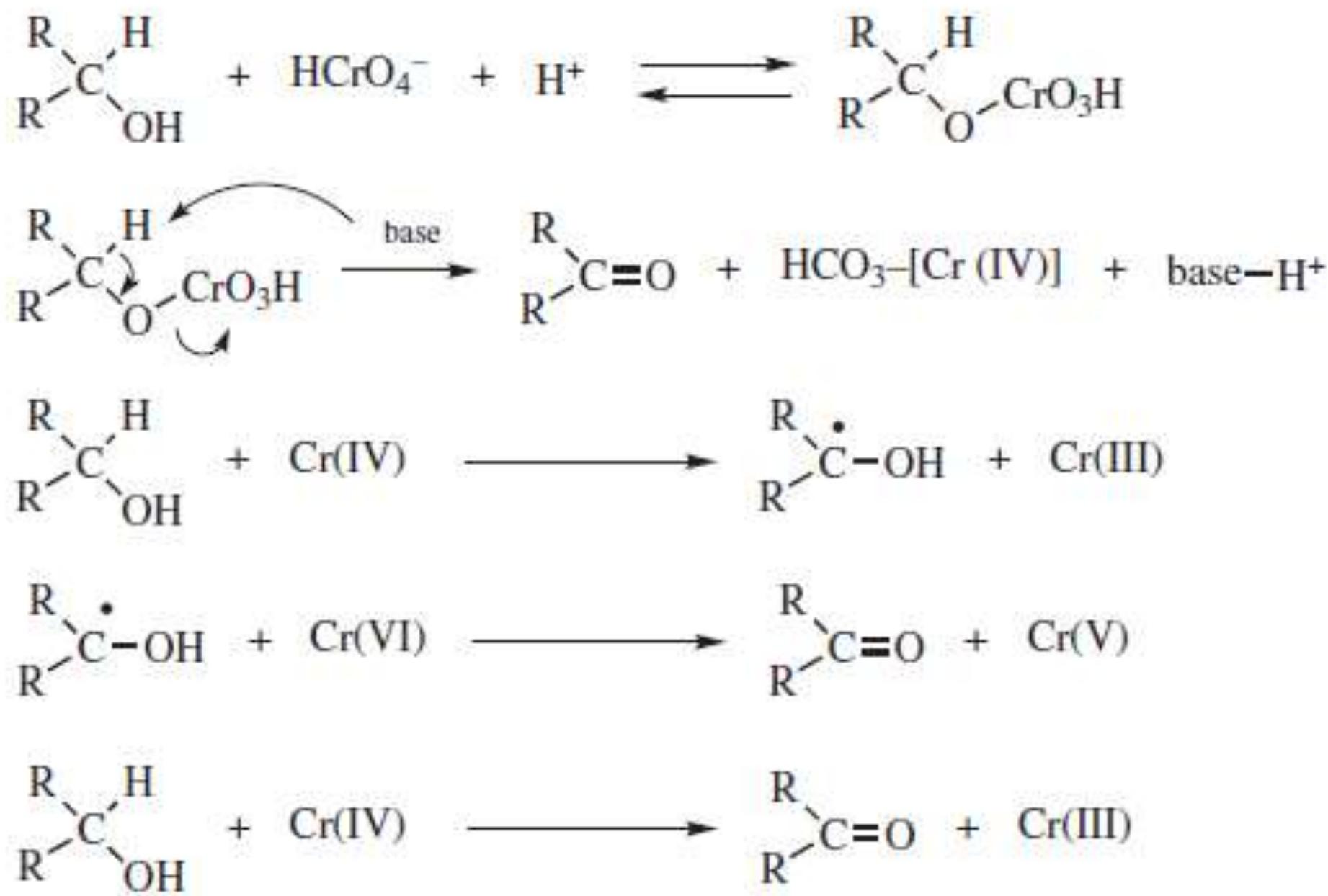

Mehanizam: preko hromatnog estra

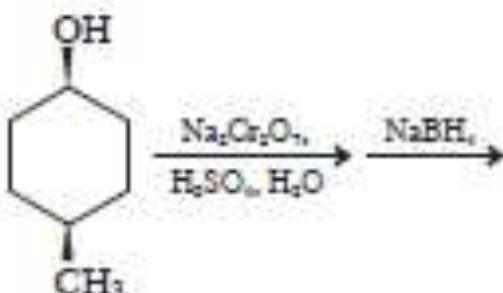
Redoks procesi u biološkim sistemima

Vežba 8-10

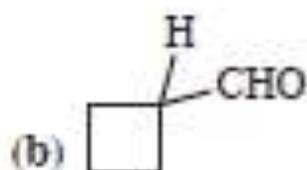
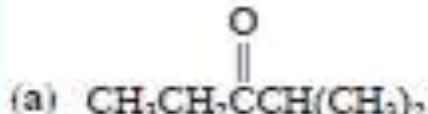
Napišite proizvode svakog od navedenih koraka. Šta možete reći o stereohemiji?

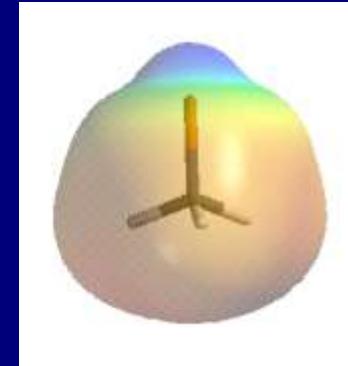
cis-4-metilcikloheksanol

Vežba 8-11

Formulišite sintezu svakog od navedenih karbonilnih jedinjenja iz odgovarajućeg alkohola.

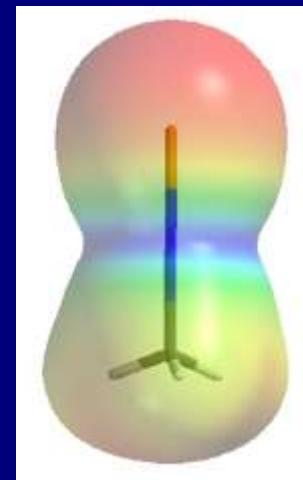
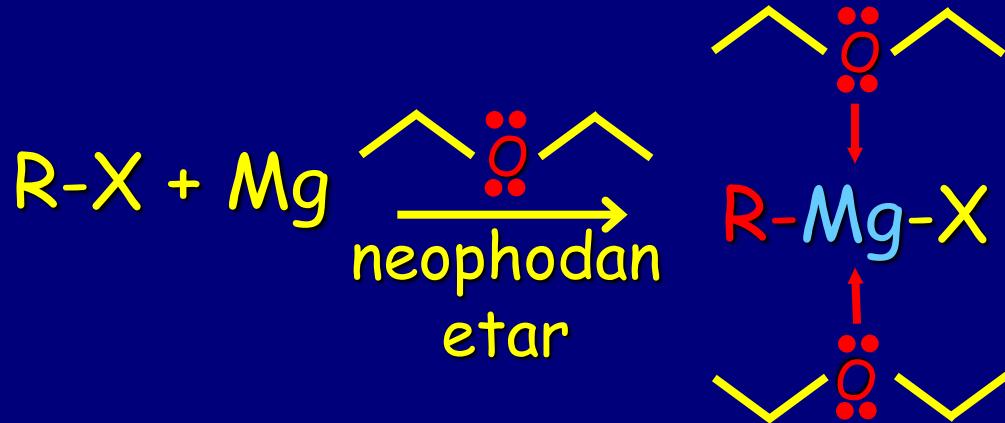

3. Dobijanje alkohola reakcijom organometalnih reagenasa: $R:- M^+$

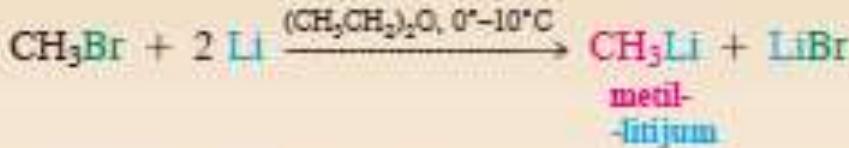
MeLi

"Grinjarev reagens"
"RMgX"

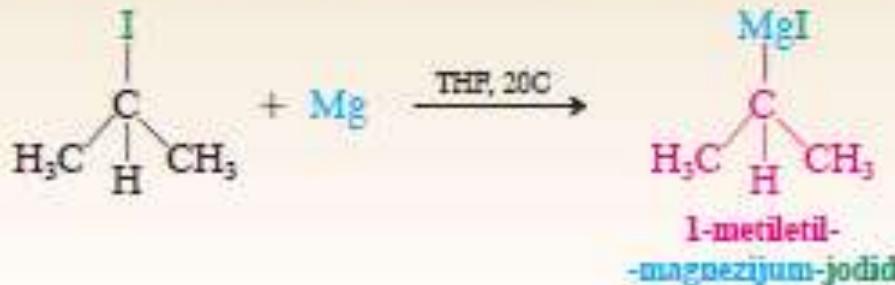

MeMgBr

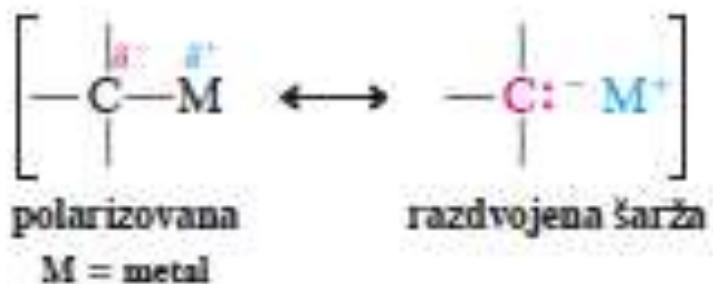
Sinteza alkilitijumovih jedinjenja

Sinteza alkilmagnezijumovih (Grignard-ovih) jedinjenja

Veza ugljenik-metal
kod alkilitijumovih i alkilmagnezijumovih jedinjenja

Victor A. F. Grignard (1871–1935)
a student of P. Barbier, discovered in 1899
the “Grignard” reagents, normally written as
 RMgX [74]. This class of compounds developed
a broad chemistry as nucleophilic organyl-trans-
fer reagents (“Grignard reaction”). Grignard was
a professor of chemistry in Nancy and Lyon.
He received the Nobel prize (together with
Paul Sabatier) in 1912.

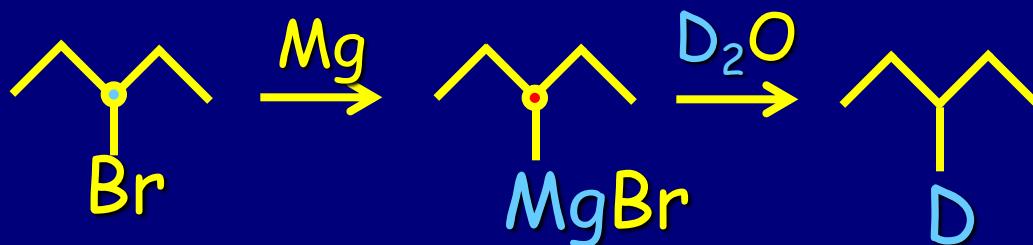
Obrnuta polarizacija $RX \rightarrow RM$

RM je bazan i nukleofilan

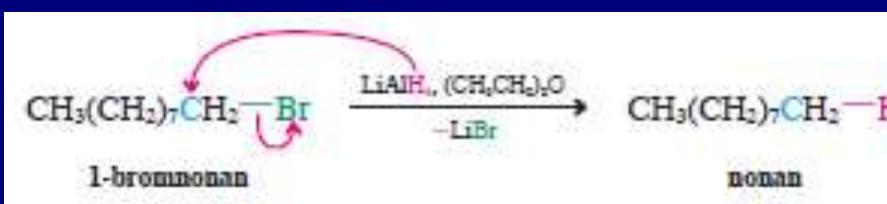
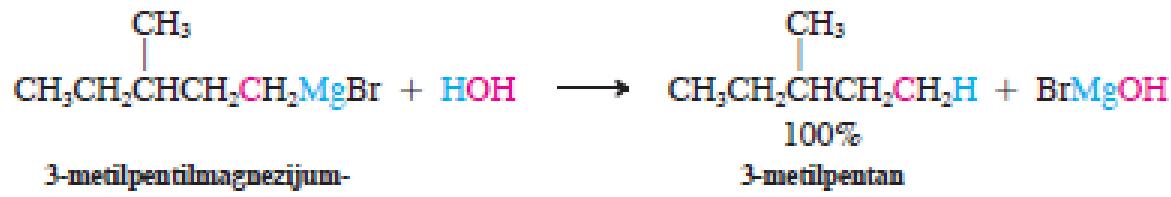
Baznost

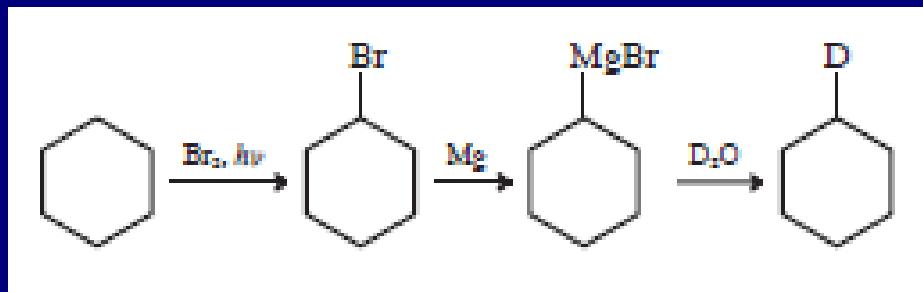
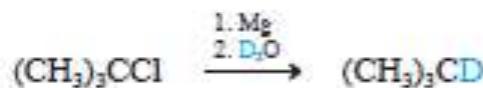
Hidroliza:

Hidroliza organometalnih reagenasa

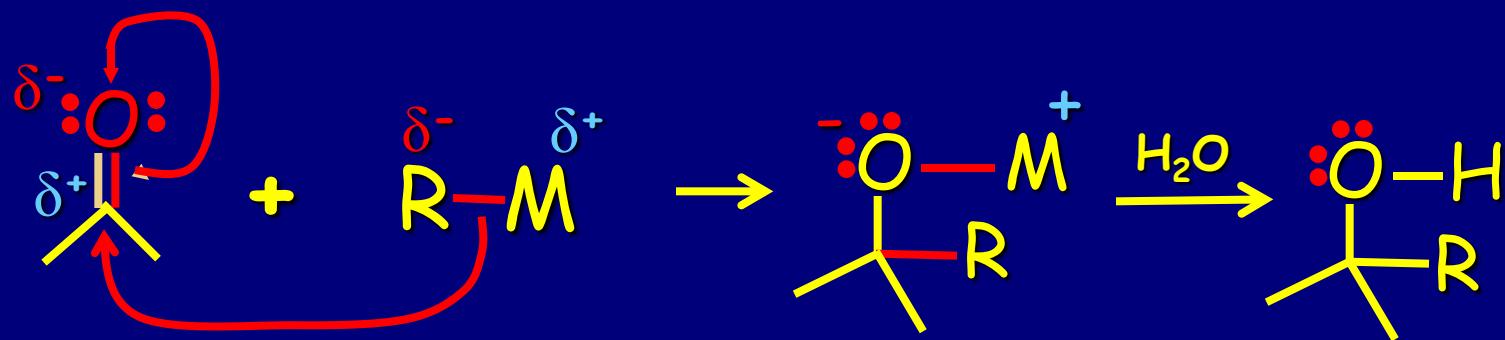
Uvođenje deuterijuma reakcijom organometalnog reagensa sa D_2O

RM kao nukleofilli

Nije dovoljno dobar Nu za $R:\text{-} M^+ + R'\text{X} \rightarrow R\text{-}R'$

Ali sa karbonilnim jedinjenjima:

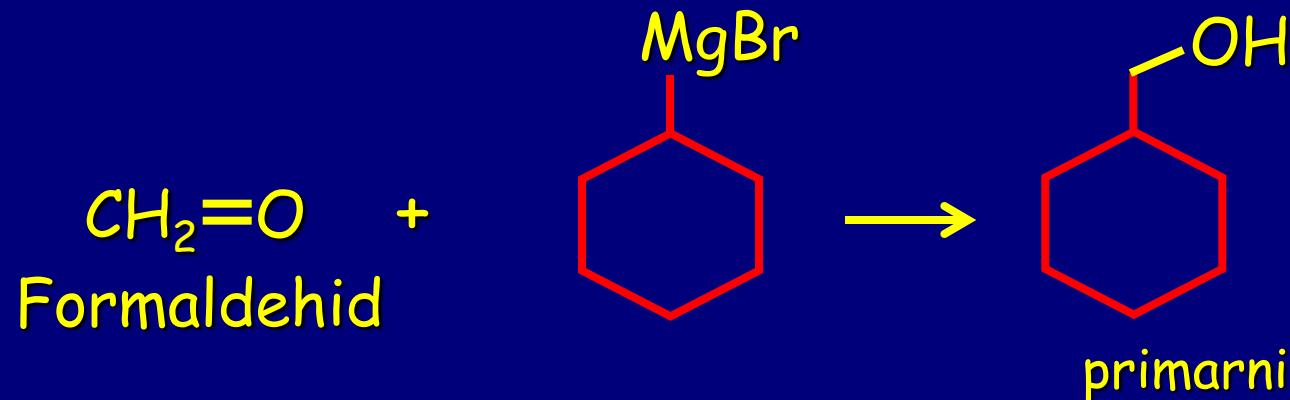
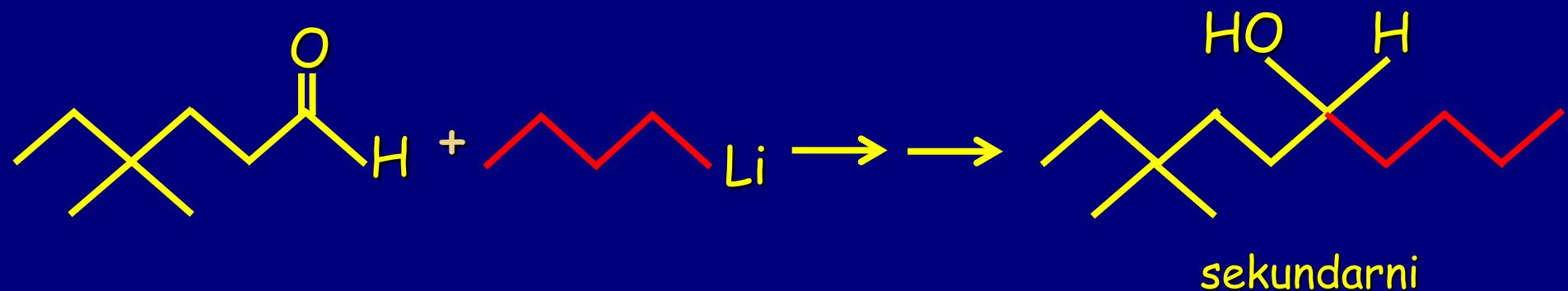

Reaguje sa aldehidima i ketonima

Ketoni:

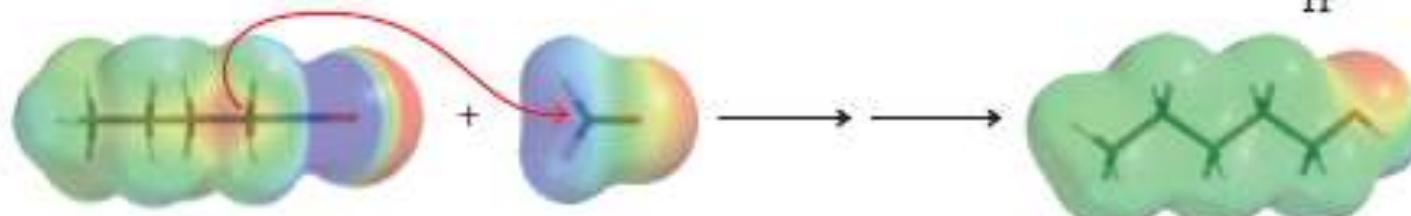
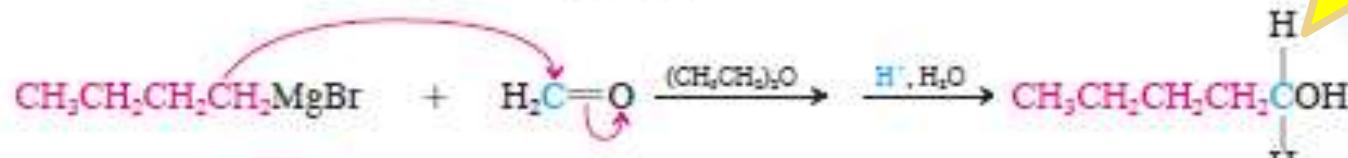
Aldehydi:

Grignard

Primarni alkoholi

Dobijanje primarnih alkohola iz Grignard-ovog reagensa i formaldehida

butilmagnezijum-
-bromid

formaldehid

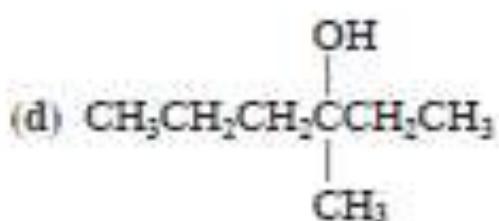
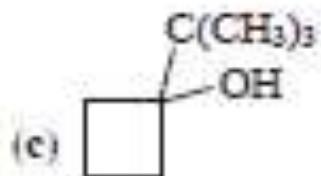
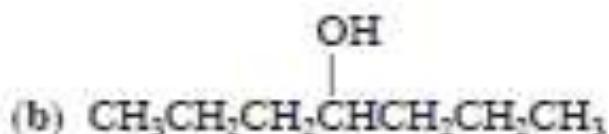
93%
1-pentanol

Vezba 8-13

Napišite sintetičku shemu konverzije 2-bromopropana, $(\text{CH}_3)_2\text{CHBr}$, u 2-metil-1-propanol, $(\text{CH}_3)_2\text{CHCH}_2\text{OH}$.

Vezba 8-14

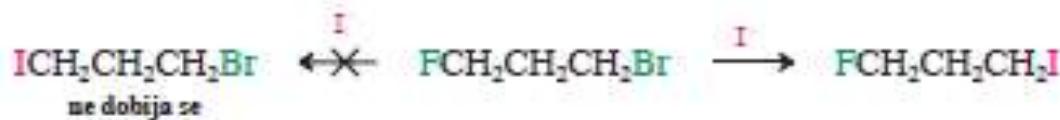
Predložite efikasne sinteze navedenih proizvoda iz polaznih materijala koji ne sadrže više od četiri ugljenikova atoma.

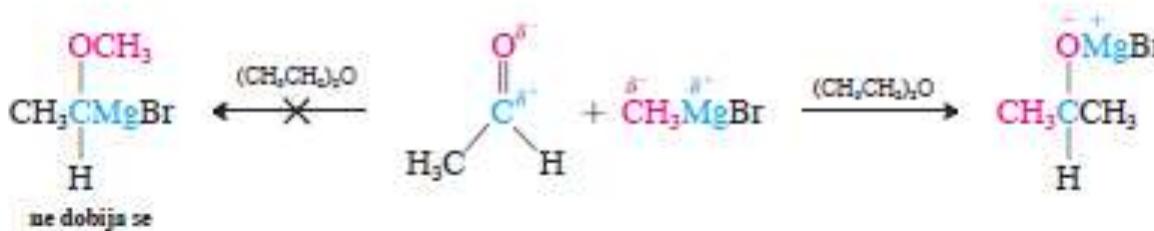
Retrosintetička analiza

Razrada sinteze unazad! Identifikovati sva moguća strategijska rastavljanja!

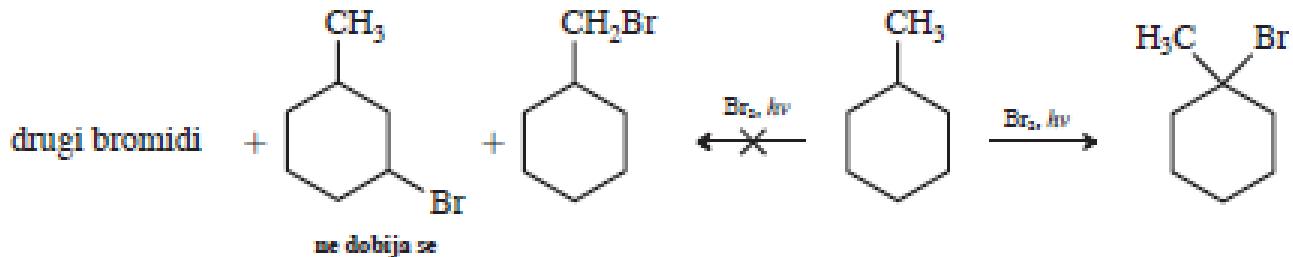
PRIMER 1. Šta se dešava pri dodavanju I⁻ u FCH₂CH₂CH₂Br?

PRIMER 2. Kako se Grignard-ov reagens adira na karbonilnu grupu?

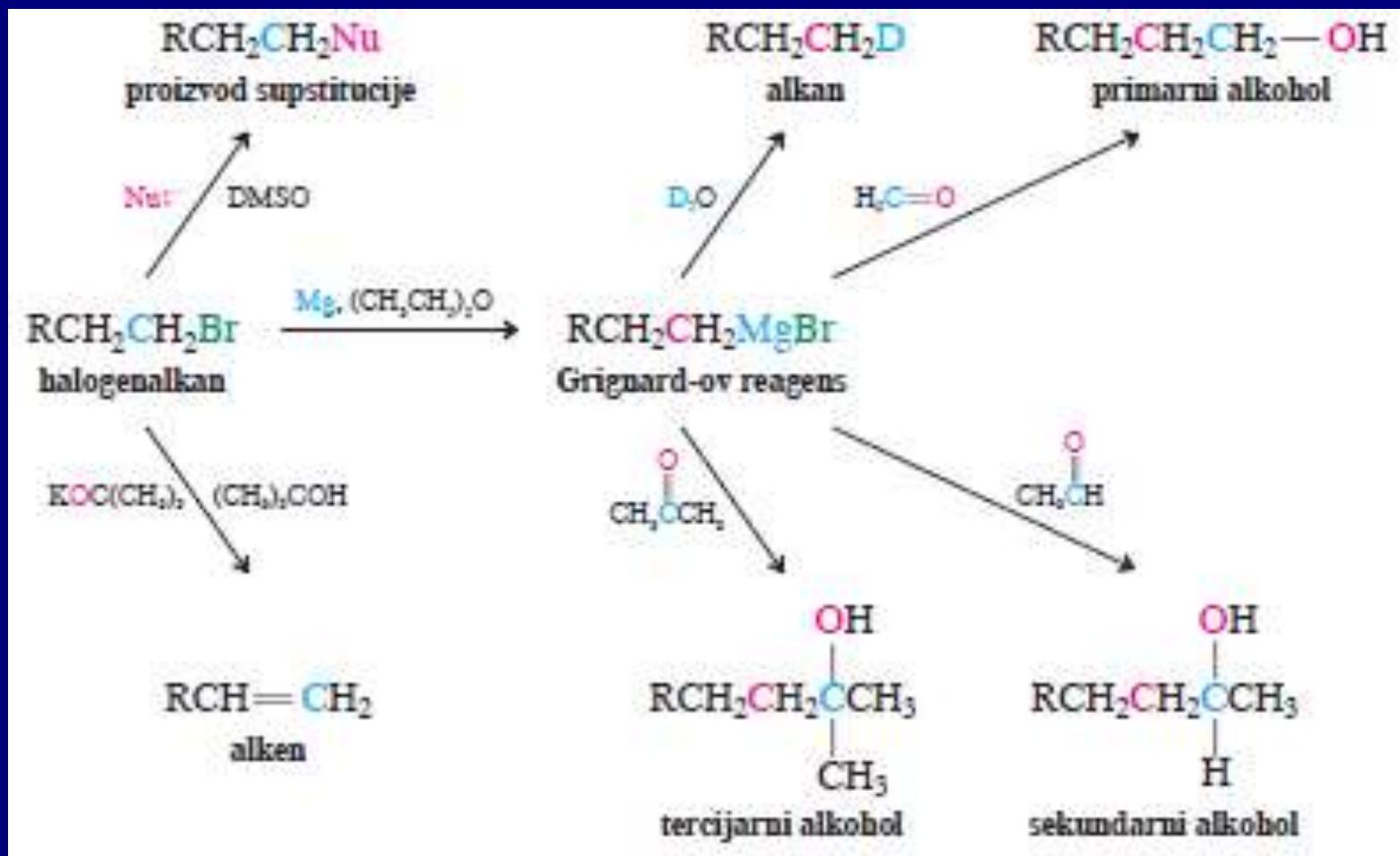
PRIMER 3. Koji proizvod nastaje radikalskim halogenovanjem metilcikloheksana?

Sintetički plan:

- poznavanje reakcija (rečnik)
- poznavanje mehanizma (gramatika)

Bromalkani su odličan polazni materijal za brojne transformacije

Sinteza 3-heksanola u kojoj je došlo do građenja C-C veze:

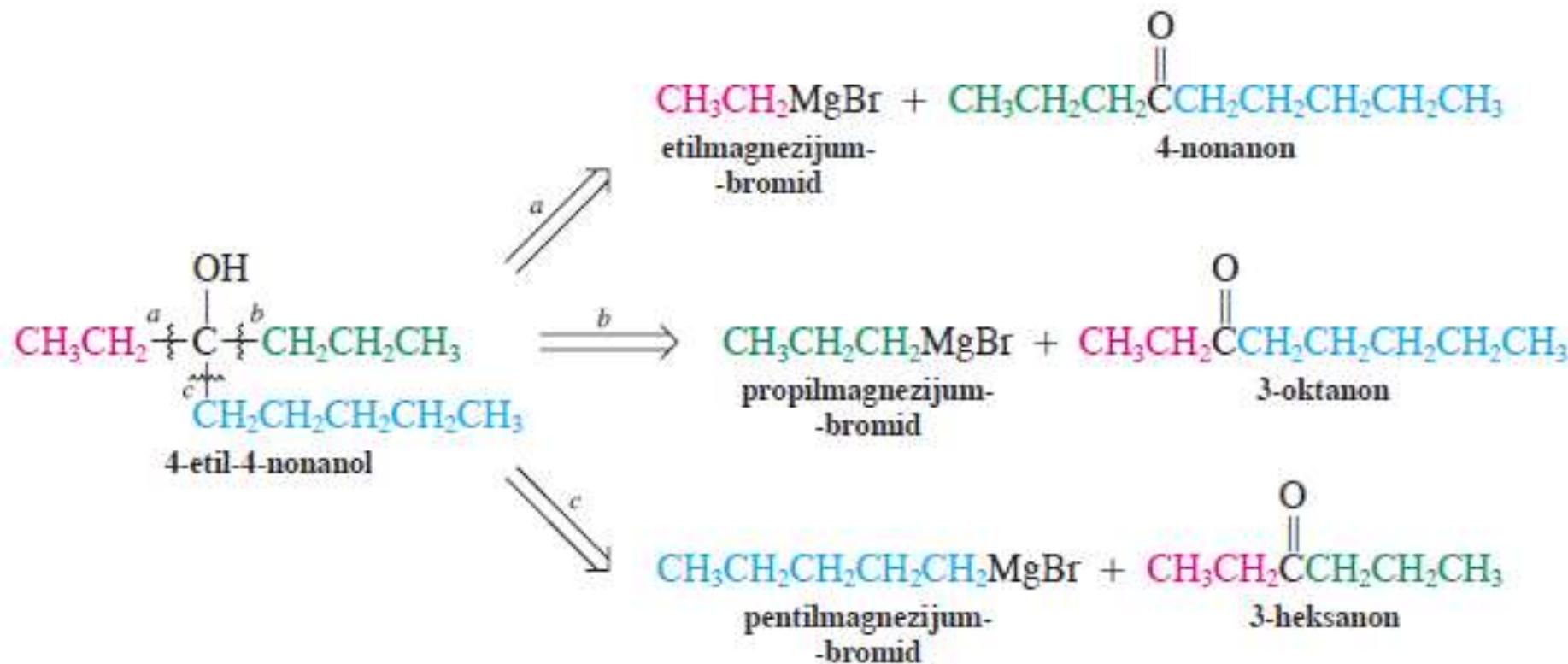
Retrosintetička analiza sinteze 3-heksanola
iz dva fragmenta od po tri ugljenikova atoma

Sinteza 3-heksanola bez u kojoj nije stvorena C-C veza:

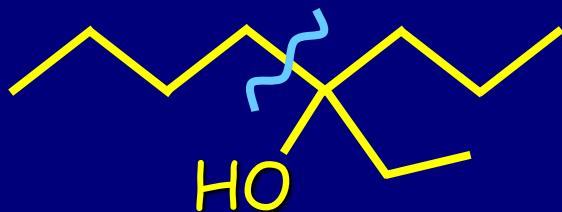

Parcijalna retrosintetička analiza sinteze 4-etil-4-nonanola

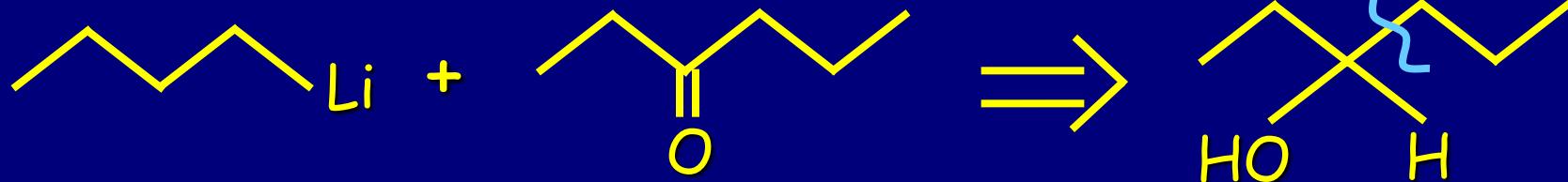
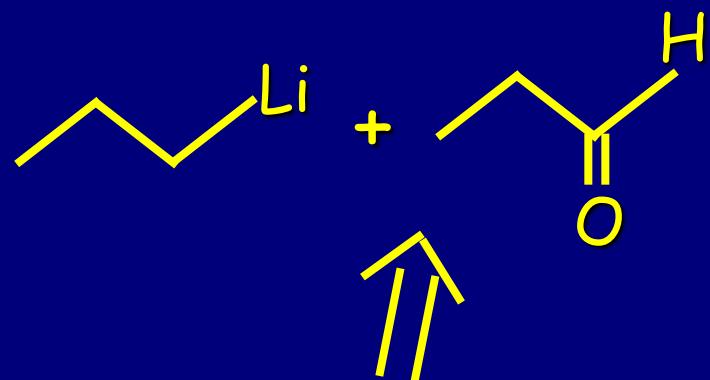

Primer:

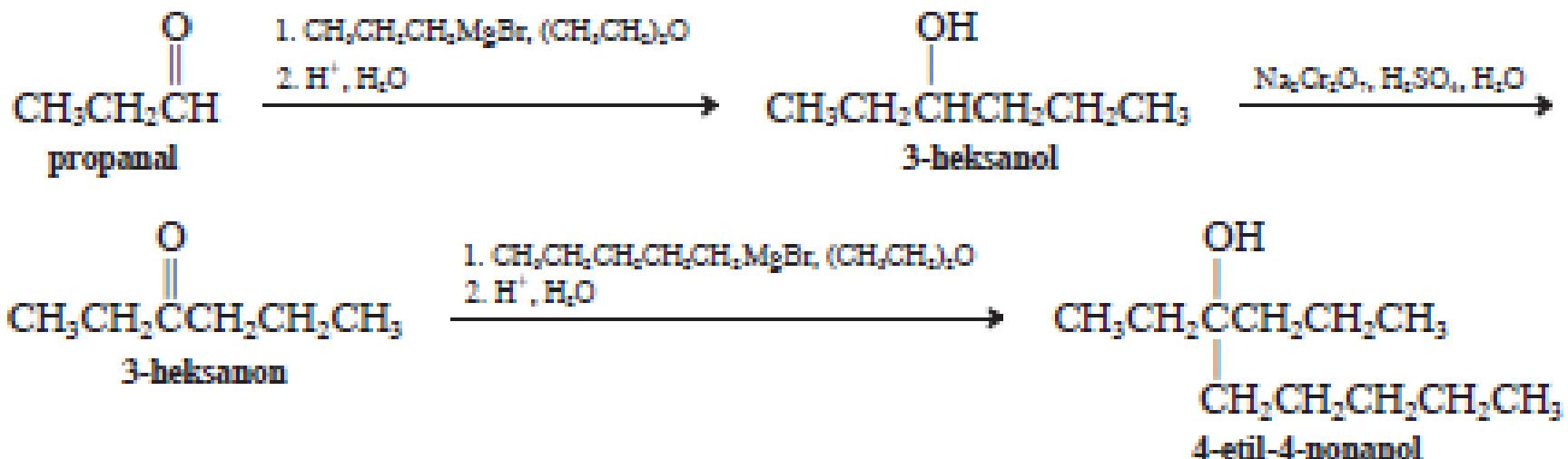
Ciljni
molekul

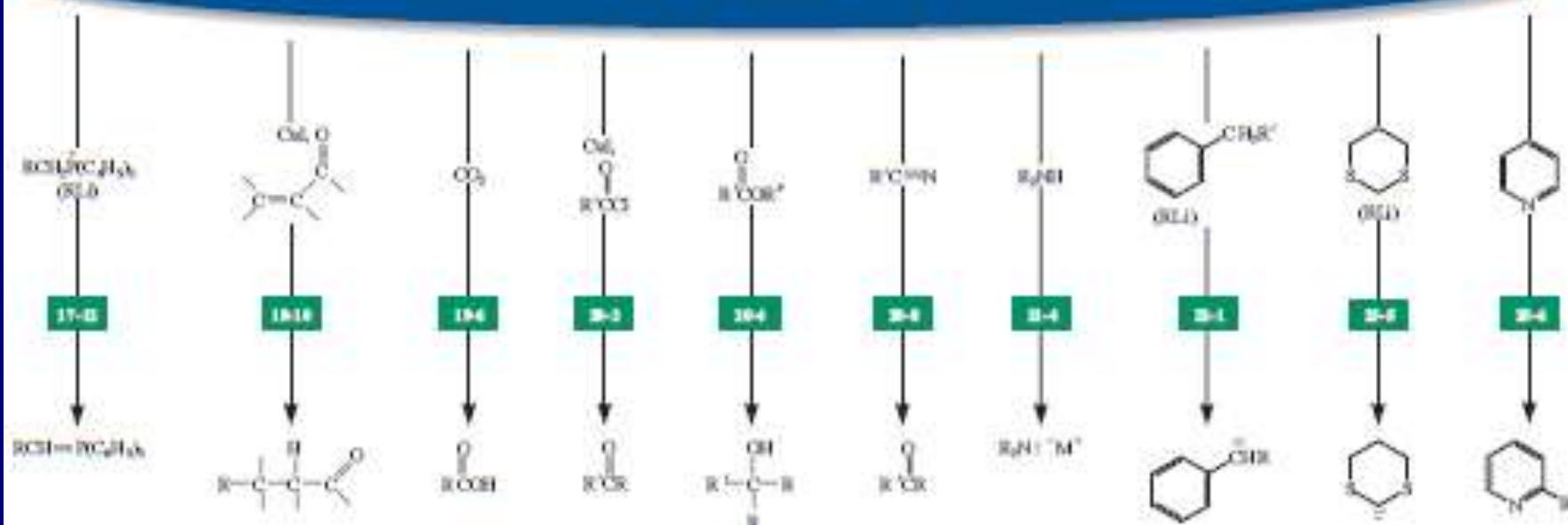
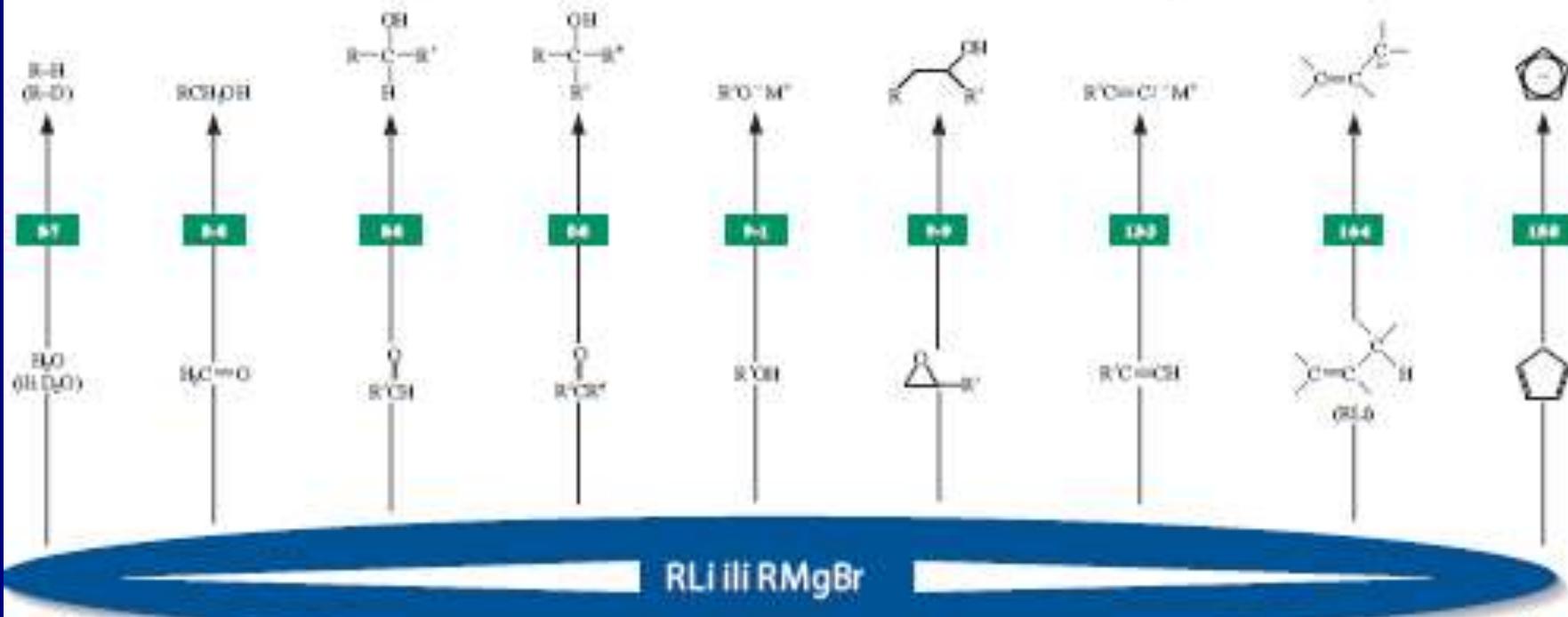
Polazni materijal sadrži
4 ugljenika ili manje!

Sinteza 4-etil-4-nonanola

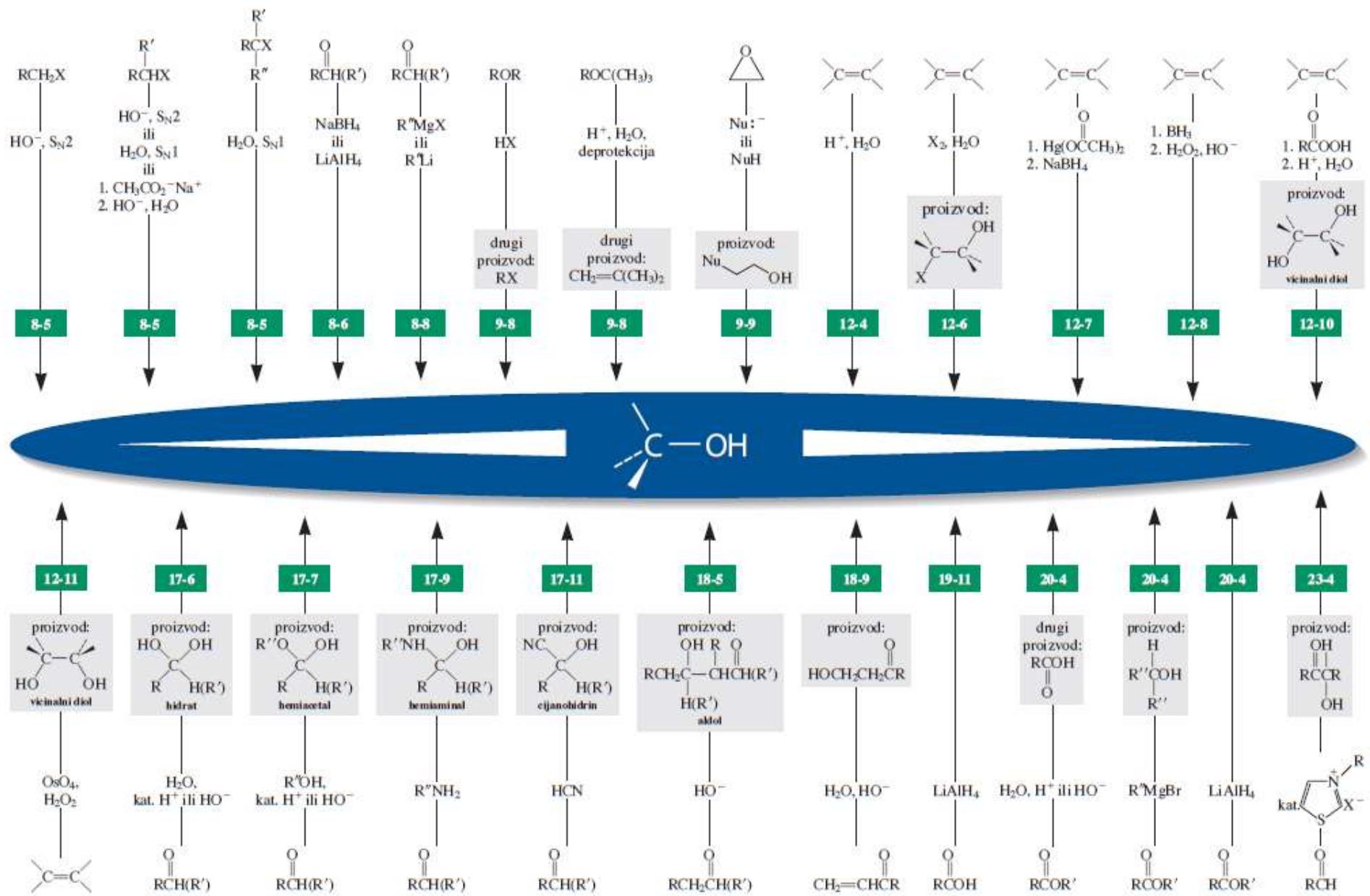

Reakcije alkilnih i arilnih i Grignard-ovih reagensa redni brojevi u deljici

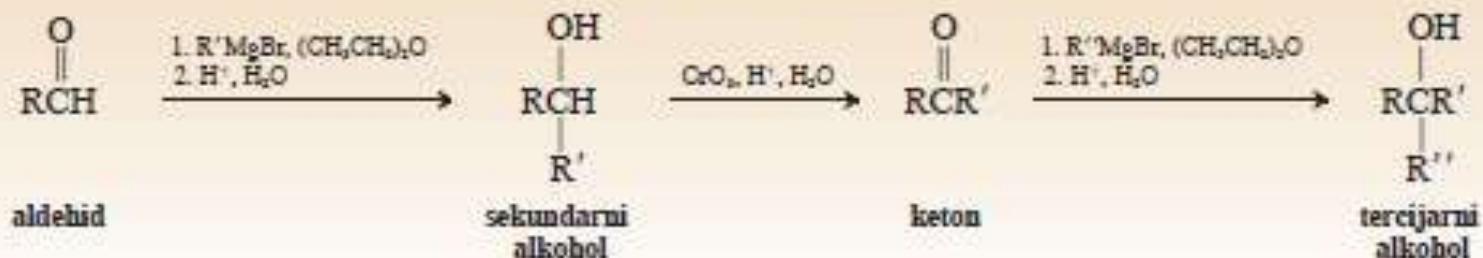

Sinteza alkohola

redni broj odeljka

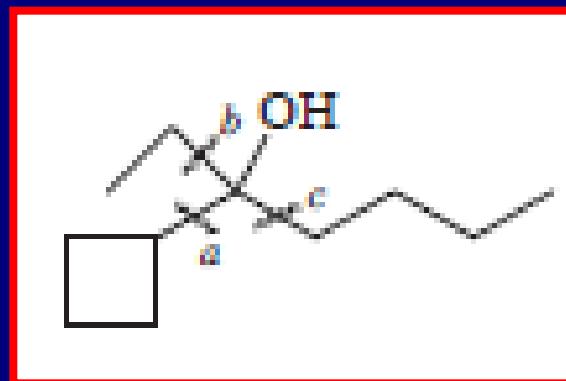

Korisna primena oksidacije alkohola u sintezi

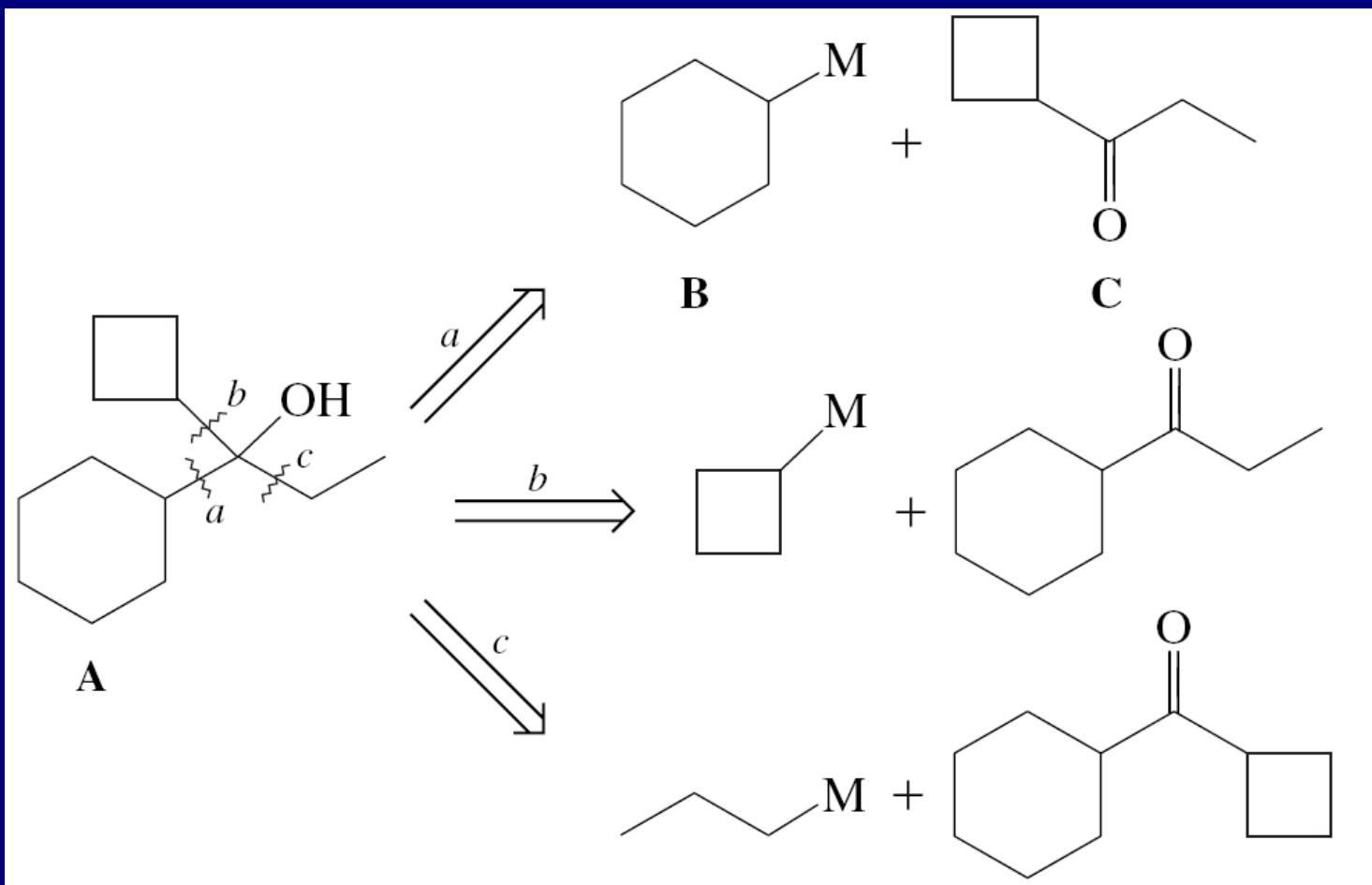
Vežba 8-17

Navedite retrosintetičku analizu sinteze 3-ciklobutil-3-heptanola, polazeći od jedinjenja koja sadrže četiri ili manje ugljenikovih atoma.

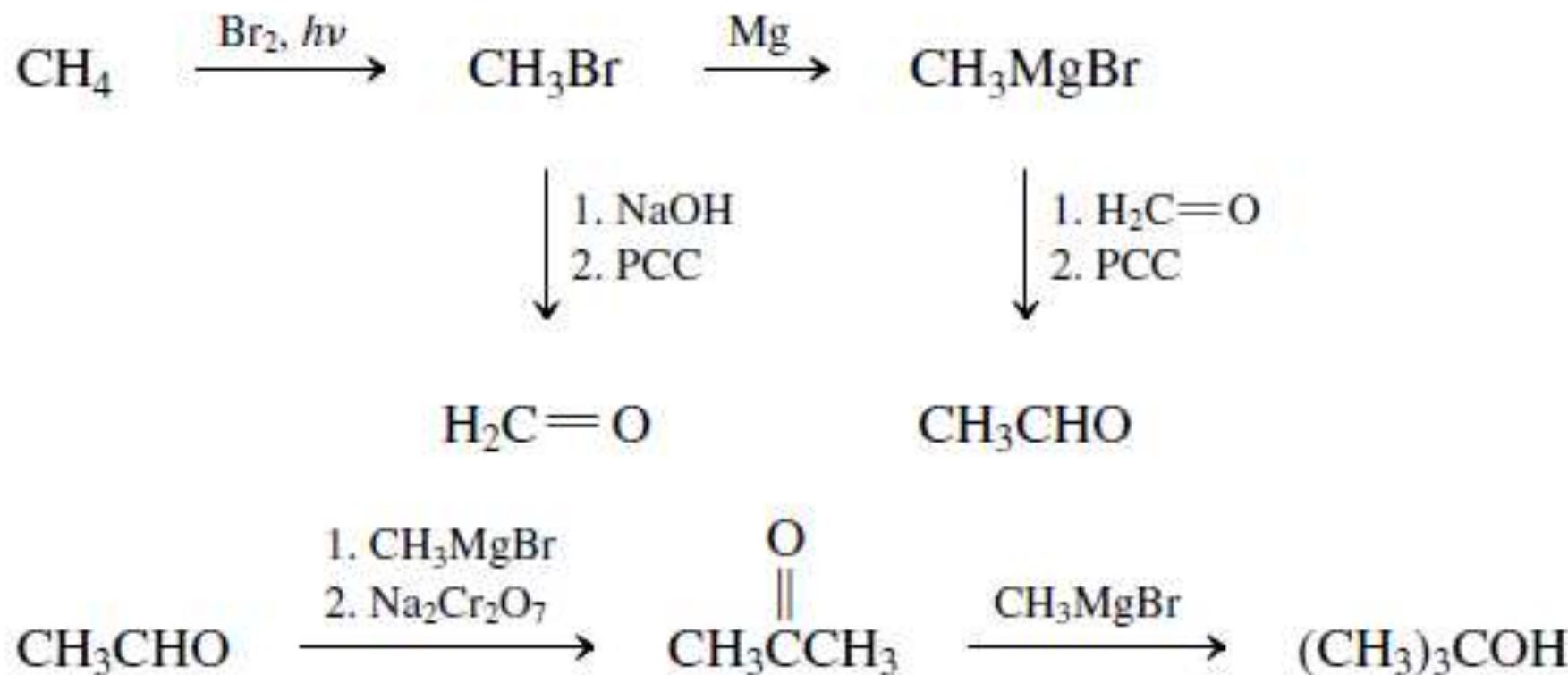
Problem:

8.19 Polazeći od cikloheksana i koristeći gradivne elementa koji sadrže četiri ili manje ugljenikovih atoma, uz sve druge neophodne reagense , formulirajte sintezu tercijarnog alkohola A

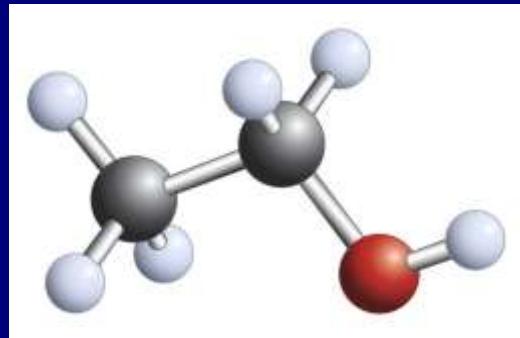

Vježba 8-17

Pokažite kako biste sintetisali 2-metil-2-propanol iz metana kao jedinog organskog polaznog materijala.

Etanol

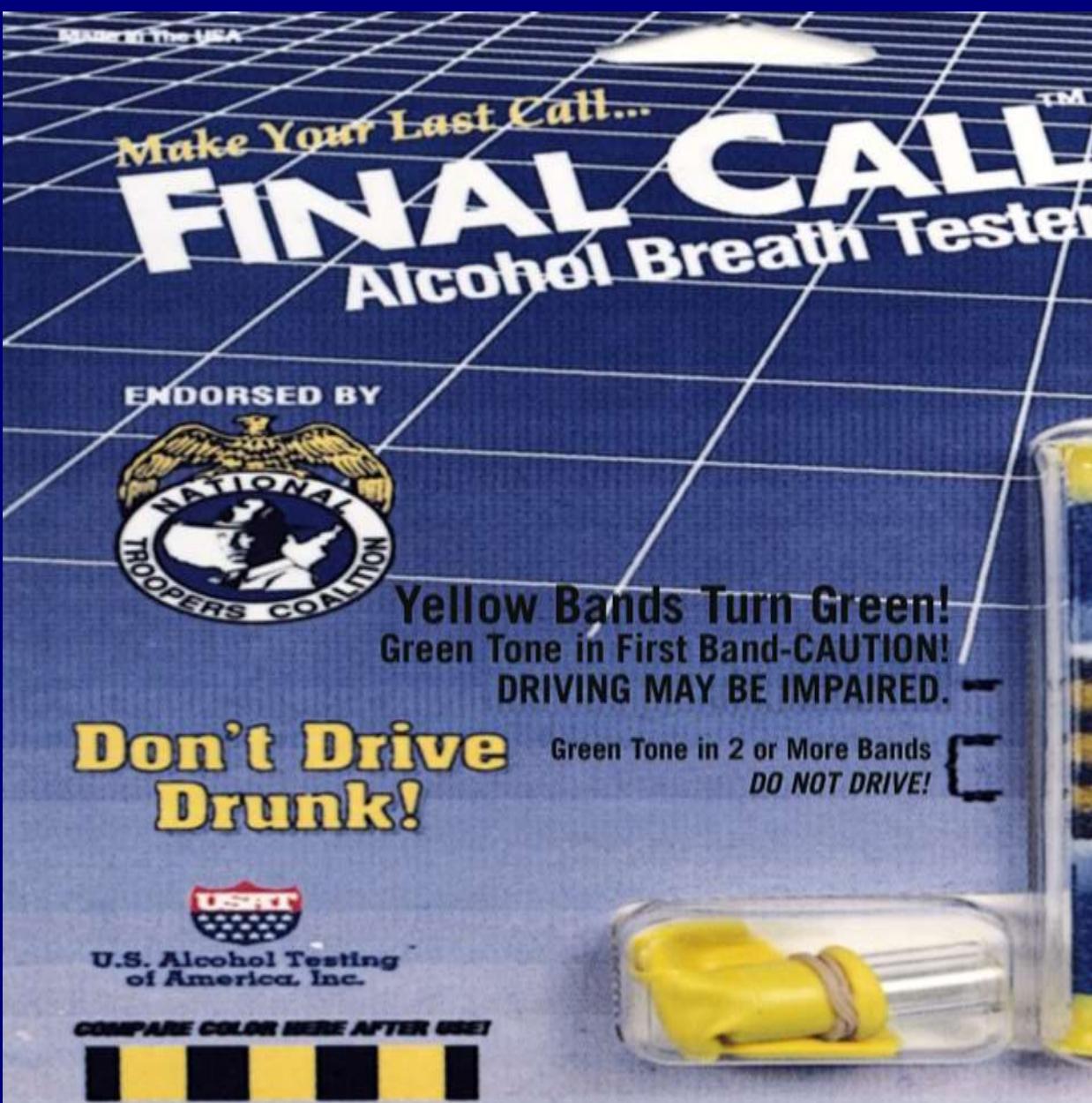
Piće

hemikalija, gorivo

Zašto vozač pocrveni kada balon pozeleni!!!

ciroza